

George Coșbuc

Ziarul

unui

Pierde-Vară

BUCURESCI

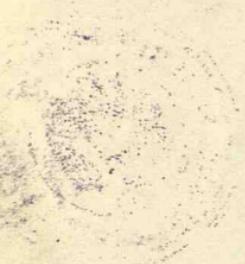
Editura Librăriei SOCECŪ & Comp.

1902

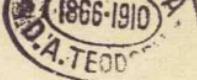
GEORGE COŞBUC

ZIARUL UNUI PIERDE~VARĂ

I. V. Socecă, Bucureşti

Inu.A.34.236

ZIARUL

UNU

POPL

△ PIERDE-VARĂ △

VERSURI

DE

GEORGE COSBUC

56996

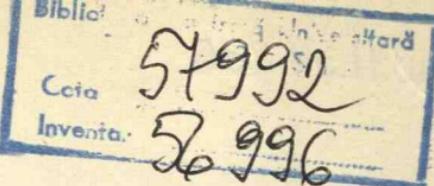
BUCUREŞTI

EDITURA LIBRăRIEI SOECU & COMP.

1902

4953

RC178/02

1956

B.C.U. Bucuresti

C56996

LexCo

FAPTUL DILEI

Ca lacrima-î limpede cerul
Şi-aproape de ziuă. Frumos,
Stă 'n mijlocul bolții Oierul,
Luceafăru-î gata s'apue,
Iar Carul spre creștet se sue
 Cu oiștea 'n jos.

Şi doarme şi apa şi vîntul.
Iar spaima şi oştile eî
Tin mort, subt călcâe pămîntul.
Şi-atâta e roua ce-o plângé
Câmpia, că 'n palme-o poť strângé
 Ca 'n cupă s'o bei.

Pe 'ncetul tăria 'nflorită
 Cu galben ca struguri copți
 S'albește din clipă 'n clipită.
 Pe culmă intunericul pieră,
 Dar valea e 'n neagra putere
 A umedei nopți.

Pe sus, pe pustiile sghiaburi,
 Prin rîpele munților suri,
 Zac zmeii cu trupul de aburi,
 Si ceața prin noapte 'nchegată
 Stă 'n haînele morții 'mbrăcată
 Pe-albastre păduri.

Dar vîntul cel fără de pace
 Incepe să cânte 'n brădet —
 Si tot mai lumină se face;
 S'albește strîmtoarea cărării,
 Pe rînd depărtările zării
 S'apropie 'ncet.

Văd clăile 'n câmp, pe coline
 Cunosc singurateci ulmă,
 Si-acum, la lumenă ce vine,
 Incep să se miște greoae
 Făpturi purtătoare de ploae,
 Se urcă pe culmă.

Din stânga, din dreapta, din față,
 Din rîpi și pe-o sută de căi,
 Ies dungi plutitoare de ceată
 Si 'n cale s'adună cărunte
 Tîrîndu-se alene spre munte
 De-alungul prin văi.

E 'n flacără bolta senină,
 Si fără 'ntrerupere-acum
 Se varsă tăcuta lumină,
 Se varsă grăbită, se 'ntinde
 Pe dealuri, pe coaste, s'aprinde
 Pe șesuri, pe drum.

Si par' că străbate-o săgeată
 De-alungul câmpilor reci —
 O dungă de soare s'arată,
 Si-î cresce pe șesuri lucirea,
 Si iată-l în toată mărirea
 Puteri de veci !

Murmurul din dealuri pătrunde
 Prin văi, și din vale 'n păduri;
 Ca 'n farmec, ești nu știi de unde
 E plin de mișcare pămîntul,
 Si cântă și codru și vîntul
 Si-o mie de guri.

Ici oameni cu coasa pe umer,
 Si fete cu secerea 'n briu,
 Iar gloata cea fara de numer
 A celor de-o sută de neamuri
 Se joaca 'n arini cu ramuri
 Intinse pe riu.

Si care, si turme 'n pripoare
 Pe umede coaste resar —
 Sunt toate-ale tale, tu Soare!
 Faptura tu dand diminei,
 Esti singur finta vietii
 Si-al lumi altar . . .

ANDROMAHE

Jată-i chiotind în cânturi,
Cupe 'ncununând cu vin;
Flota cu sprijin de vînturi
Vîjăe sub cer senin —
O, nu fierbă adînc al mării
Și furtuni tu nu stîrnesci
Ca s'asvîrlă îndepărtării
Rămășițele grecescă;
Zeus, nu sguduă tu rotundul
Ceruluă cu foc etern,
Ca să-i vînturi în afundul
Nopțiile vecinice 'n Infern!

De-am putut scăpa de săbiă,
 Flacări ne-aă încins pe loc;
 Robi ajuns-am pe corăbiă,
 De-am putut scăpa de foc!
 Vaă, și de-aă scăpat o seamă
 De robie, unde sînt?
 Chinul ăsta cum se cheamă,
 Când de viă ești în mormînt?
 Rătăcind printre ruine,
 Troia moart'o vor vedea,
 Si le-ar fi cu mult mai bine
 Dac'ar fi perit sub ea!

Dar și-atât e mângăiere,
 Cu iubiții tăi să fi
 La un loc și 'ntr'o durere;
 Si e dulce gând să ști
 Că cenușa ta udată
 De vr'un binefăcător
 Va zacea amestecată
 Vecinici cu cenușa lor!
 Insă noi, pe mări, robite
 Urgisiților Ahej,
 Noi ne ducem risipite
 Prin pămînturi fără zei!

Tu mi-aă prevăzut mormântul,
 Tu Casandra, și-aă tăcut?
 Nimeni nu-ți credea cuvîntul,
 Însă eă l-aș fi cređut!
 Astădăi n'aș pluti spre Phtia
 Indurând potop de-ocăři;
 Noi n'am suferi robia
 Celei mai mișele țări!
 Eă prin Skyros, tu 'n Micene
 Roab' a regelui să gemi—
 Tara unde cresc Helene
 Si să nasc Neoptolemă!

Plâng tânguită gloată,
 Plâng și eă privind la ea:
 Ah, din lumea astă toată
 Eă am partea cea mai rea!
 Il urăsc, și el, turbatul,
 Nemilos cu mine nu-ř;
 Cel ce mi-a ucis bărbatul
 Ază mă are 'n voea lui!
 Intuneric mă 'mpresoară,
 Mâinile pe când îmă frîng,
 Si vedenii 'n jur îmă sboară
 Si 'mprejurumi toate plâng!

Plâng lopețile și plânge
 Marea cu murm'ir amar —
 Iată-l, gol și plin de sânge,
 Hector, și-i tîrît de car.
 Risipită 'n vînt viața
 Strop de strop din el s'a stors,
 Si murind strivit, cu fața
 Bietul e spre Troia 'ntors.
 De fioră încremenește
 Largul apelor adîncă,
 Si de vaet lung vuește
 Golul mucedelor stîncă !

Si mă'ntorc... și mi s'arată
 Sâangele 'mproșcat pe zid,
 Si gemênd cutremurată
 Lumea ochilor mi-o 'nchid.
 Nică o milă n'aă mișeii!
 De-un copil nepriceput
 Tremuraă pierduți Aheii
 Si-Agamemnon s'a temut.
 O, și sănt vitejă! și tată
 Aă pe Foebus! Cum te mint,
 Si tu nu-ă stîrpescă odată,
 Mândre Zeă cu arc de-argint!

Iar prin noapte, când pe puntea
 Tigruluī, eū de durerī
 Imī îngrop în palme fruntea,
 Vine 'ncet printre străjerī
 Hector aducēnd de mâna
 Pe copil, frumos și bland ;
 Glasul apelor ne 'ngână,
 Pânzele vuesc gemēnd :
 Si pe când la pීpt ne strîngem,
 Plânge tată și copil,
 Si tustrei prin noapte plângem —
 Evoe 'n Infern, Ahil !

O, Dolopī, și v'amägește
 Gândul că, rîdēnd de sorți,
 Adī prin mine să 'njosește
 Cel mai vrednic dintre morți !
 Că din cercul nemuririī
 Smuls ieși-va, voi păgânī,
 Cel ce v'asvîrli peririī
 Pe la Xantus, ca pe cânī ?
 Iar tu credī că-î trecětoare
 Jalea mea pe care-o gem ?
 Că mě veř călca 'n picioare
 Barbare Neoptolem ?

Blestămată fie țara
 Care v'a născut pe toți!
 Ura lumilor și-ocara
 Moșteniți-o la nepoți!
 Iar pe tine 'n rînd cu orbi
 Foamea poarte-te prin ușă,
 De pe câmpă adune-ți corbi
 Oasele 'n scârbos culcuș;
 Și murind, de-în vrea cu mâna
 Să-ți aduni pe-obraz nisip,
 Să se svîrcole țărîna
 Ingrozită de-al tău chip!

Și 'n tesalicele maluri
 Rîuri milostive sănt,
 Ca 'n rostogolite valuri
 Să dea omului mormînt!
 Și greceasca spadă scurmă
 Pîeptul, ca și ori ce fier,
 Curge și pe-a dinseñ urmă
 Sâangele din cei ce pier.
 Și-ori și 'n care țări silită
 Să trăesc, se va afla
 Vr'un pămînt care să 'nghită
 Hectore, pe-aleasa ta!

MURIND

Pe creștet de dealuri e soare,
Dar umbre-ale noptii prin văi,
Și 'n umeda noptii răcoare
Soldatul, departe de-aici săi,
Se sbate și gême și moare.

Își săngeră pîzeptul de-arsură,
Iar apa se sbuciumă rar
De vale, și-alene murmură —
Ah, umed un deget măcar
Să-l pue pe vînăta gură!

Dar trupu-ă e frînt de prin cruce.
 Voind să se 'nalte puțin,
 De-aseară 'ntr'un sbucium o duce,
 De-aseară se 'ncearcă s'apuce
 Cu mânilo-o creangă de spin.

El vede părîul! Măsoară
 Cu ochii, trei palme de drum.
 Așa de cânește să moară!
 Se 'ntunecă văile-acum
 Iar noaptea grăbită scoboară.

El par că stă 'n noapte la pândă,
 Puțin rădicat până 'n briu;
 Și-ă galben de-atâta osindă,
 Cu ochii țintiți spre părîu,
 Scrâșnind ca o fiară flămândă.

S'astîmpără 'n urmă și ține
 Pe inimă pumnu-'ncleștat.
 Apoi, cu răsufluri puține,
 Simțindu-și tot trupu-'nghețat,
 Își trage mantaua pe sine.

O 'ntinde cu dinți și gume,
 Iar gura-ă șoptește duios.
 Eă nu știu, sunt rugă ori blăsteme,
 Dar știu c'a perit fără vreme
 Flăcăul voinic și frumos.

Că iată-l, scăldat în sudoare,
 Și-acum e tăcere prin văi.
 El nicăi nu mai simte ce-l doare
 Și nicăi nu mai strigă pe-ași sări,
 Nu plângă, nu gume. El moare.—

56996

Se 'ncinge cu aur cununa
 Păduri de brad de pe culmi,
 Doinestă și vîntul într'una
 Cântând somnuroșilor ulmă,
 Străbate prin vale-acu luna.

Ea vede pe mortul din vale
 Și trece tăcută, pe sus.
 Ce roșie-a fost, și pe cale
 Ce albă se face spre Apus:
 De jale, pesemne, de jale!

GHIAURA

Dincolo de Dnistru, pe mal,
Vin repedi Cazaciï ca vîntul;
E galben de groază pămîntul
Si gême de zăngăte-n zare,
De vuet de care,
De chiu si de tropot de cal.

Hatmanul în cortul rotund
Așteaptă pe-oșteniï cu pradă.
Iar aurul curge grămadă,
Si galben și roșu ca luna,
Iar cortul într'una
Se face mai strîmt și mai scund.

Cu zîmbet hatmanul voios
 Pe umeri oșteni și-i bate
 Când vin cu averi mai bogate.
 El ese, și intră, și iară
 Se uită pe-afară
 Si-n sus pe câmpie și-n jos.

Sînt turme de-alungul pe șes,
 Si dese, ca picuri ploii:
 Dincoace sînt cai și boii,
 Dincolo sînt oameni în funii,
 Si-n țeapă sînt unii —
 Vin turme mai multe, mai des.

Dar totul ce vede-i nimic!
 Tot robî și tot aur și vite.
 Si-aruncă priviri întețite
 De-alungul pe șesuri, și n'are
 Nică loc de-alinare,
 N'ascultă Cazaci ce-i dic.

Dar iată-l! Fugarul buiac,
 Părêndu-ți de praf și de spume
 Că vine din margini de lume,
 S'opresce de-odată cu sborul,
 Si-și scoate piciorul
 Din scară bărbosul Cazac.

«Priviți-o tovarășă, voi toti —
 Frumoase sănt multe Bogdane,
 Dar una ca asta, hatmane,
 De-aduce vr'un altul ca mine,
 Ascultă-mă bine :
 Am ochi și ti-ă las să mi-ă scoți».

Și roată Cazaciă se strîng,
 Și-n mijloc hatmanul, și-n roată.
 De marmură-ă tabăra toată —
 Cel mult de s'aude-n tăcere
 Gemuta durere
 Din ochii femeiei, că-ă plâng.

Dar ce-ă e acestei femei ?
 De-odată ca-n chip de poruncă
 Ea brațele-n lătură le-aruncă
 Și capul pe spate, și iată
 Dă hohot de-odată,
 Și groaznic ce-ă hohotul ei !

Cu sgomot Cazaciă tresar,
 Privind dintr'o parte femeea.
 Ea rîde, ea rîde 'ntr'aceea,
 Se 'nvîrte sălbatec ca draciă —
 De-uimire Cazaciă
 Răsuflare cu frică și rar.

«Hatmane...» prin hohot a frînt
 Cuvîntul, sâlbateca fată
 Din țara Moldovei furată;
 Și, dîs că de-o gură nebună,
 Cuvîntu-i răsună
 Ca bulgări căduță în mormînt.

«Hatmane! privesce-m'acum !
 Priviți-mě, cete cazace !
 Un semn al peririř voju face
 Cu mâna vrăjită spre-oštire,
 Și praf și topire
 Voju face din oaste, și fum !

Cazaciř s'asvîrl îndărăt,
 Și 'nghiață-n plinirea mișcăriř.
 «Sărman logodit al pierdăriř,
 Hatmane, haid' ține-te bine !
 Ti-e frică de mine ?
 Dar iată, că vreař să-ți arăt.

«Nică gluțul isbit din pistol
 Nu poate prin pieptu-mă pătrunde.
 Lovesce... haă, vino... răspunde».«
 Și-n față-i sâlbateca fată
 Grăbit îi arată
 Albimile pieptuluř gol.

Hatmanul își ese din minți:
 Mânia-ă sugrumă cuvîntul.
 Se 'nvîrte sub dînsul pămîntul,
 Si tremur cu spaimă-l răsbate

De-alungul prin spate,—
 Si 'n urmă-și ia inima-'n dinți.

Si galben, cu părul sbîrlit,
 El scoate pistolul și 'ntinde
 El trage, și flacăra prinde:
 In sânge ce 'mproașcă spre soare,
 Ea cade și moare,
 Gemêndu-ă: «atât am voit!»

Hatmanul o clipă stă drept,
 Nimic nu 'ntelege din toate —
 Un gemet de fiar' apoï scoate,
 Si-ă bâlbăe vîneta gură
 Cu spumeg: «Ghiaură!»
 Isbindu-ă călcâiul în piept.

CHINDIA

Staŭ acum pe-o buturugă
 Şi mĕ uit prin văi,
Nu-i maĭ mult de cât de-o fugă
Până 'n deal; și par'că-î oaste
Cum se văd în sir pe coaste
 Sutele de clăi.

Imprejurul meŭ învie
 Toate câte sînt,
Ce de joc și veselie,
Când e soarele la toacă !
Iată-le, sărind se joacă
 Undele de vînt.

Una printre clăi s'ascunde;
 Umblă pe furiș,
 După ea mai multe unde,
 Fuge care mai de care,
 Dar, cotind, gonita sare
 Repede 'n tufiș.

Toate 'n câmp acum s'adună
 Crîngul răscolind,
 Iar^ă frunzișul sună, sună!
 Dar pe când aleargă ceata,
 Iat-o, din tufiș, şireata,
 Iese hohotind.

Ies, cu capul dat pe spate,
 Soațele-i spre văi;
 Răsvrătesc, întunecate,
 Brazdele de fin, se 'ncurcă
 Printre spină și iarăși urcă
 Coasta, printre clăi.

Și mereu aşa colindă
 Dealurile întregi,
 Și 'n sfîrșit, când e s'o prindă
 Toate cad pe ea de-o dată,
 Din grămada 'ncăerată
 Nu le mai alegi.

Multe guri acum se 'ngaimă,
 Vălmășag nespus;
 Paiele din câmp, de spaimă,
 În vîrtej acolo prinse
 Se rotesc și joacă 'mpinse,
 Se ridică 'n sus.

Liniștite 'n urmă toate
 Tac și staŭ pe loc.
 Nu știu, de-obosite, poate,
 Ori aleg prin Ugă-Bugă
 După cine să mai fugă
 Intr'al doilea joc.

Că 'n curînd încep să salte
 Pe sub tei; și cern
 Flori de tei din crângi înalte.
 Loc făcîndu-le să treacă,
 Ierbi și flori pe câmp s'apleacă,
 Spicele s'aștern.

Iar din teiu, privind la ele,
 Ispitiți de joc,
 Niște puř de rîndunele
 Și-ař uitat mâncarea 'n gură:
 Jocul ăsta nu-l știură!
 Cerule, fă loc!

Unu 'ncepe acum să-și bată
 Aripele 'n vînt,
 Iată-ți toți acum de-o dată
 Ciripind în zări senine:
 Iar pe sus pe-acolo 'i bine
 Nu ca pe pămînt!

Și se 'ncinge-o veselie,
 Toate sar mereu,
 Flori și ierbură din câmpie,
 Vînt și floră și rîndunele —
 Vesel, de-ași putea cu ele
 M'ași juca și eū!

Gâtul mierlele 'ntindêndu-l
 Nică nu mai ajung
 Să răsuflă, — aşa li-e gândul
 La ce văd, la căte-ascultă,
 Și 'n uimirea lor cea multă
 Șueră 'ndelung.

Veverița de mirare
 Când e 'n vîrf de fag,
 Când p'un ram, când pe-altul sare,
 După cum mai bun e locul
 Printre crengi să vadă jocul
 Cel aşa de drag.

Iată-ř iepuriř, nebuniř,
 Coarne 'n cap îši pun,
 Stař în douě labe uniř,
 Alřii peste cap s'aruncă.
 Sturzii hohotesc pe luncă,
 Si de rîs nebun

Pitpalacu 'n griř sughiřă,
 Iar nepořii lu
 După mama cea pestriřă,
 Mař pestriři ca ea la peně,
 Sprintenř fug prin buruiene
 Doř-spre-zece puř.

Si mereu sa 'ncinge jocul,
 Până pe 'nserat —
 Si e plin de rîset locul,
 Plin de cântec deal si vale.
 Câte-un nor drumeř pe cale,
 Galben de mirat

Stă pe loc acolo 'n naltul
 Cerului, privind.
 Pleac' apoř. Dar vine altul.
 Nu řtiř ce gândește norul,
 Dar a-tot-stăpânitorul
 Soare 'n cer, zîmbind,

Ca un moș privind nepoții,
 Dice: «Aşa, băetă!»
 «Veseli, și la joc cu toții!»
 «Pentru asta 'mă place mie
 «Truda mea de-o vecinie
 «Să tot nasc vietă!»

STRIGOIUL

Acum tu poți s'o 'ntrebă, că n'ar răspunde.
Punându-și pe genunchi uitatul fus,
Pe-un scaun vechiū în fața vatrei scunde
Privesce 'n foc, și Domnul știe pe-unde
E gândul mamei dus.

E singură pe lume, și pierdută.
Bărbatul ei, săt ană de când a dat
Pe Bistrița 'n vîrtej, mânând o plută.
Rămase-așa de Dumnedeo bătută
Să toarcă biata 'n sat.

Și-acum de-abia s'a 'nchis mormântul bine
Pe singuru-ř copil ajuns flăcău,
Și-a ū și 'nceput cu șoapte ntre vecine —
N'a ū pe-altu 'n sat? Dar cine știe, cine?
De ce-ar vorbi de rău?

Ea-î vede 'n colț mormântul sur, iar șirul
 De plopă înnalți se sbuciumă cătând,
 Și-î plin de-un vuēt jalnic cimitirul —
 Tresare-acum. Ea dă să-șî toarcă firul,
 Și-l uită în curînd.

De-o dată 'ntoarce capul fulgerată
 Spre prag. Dar nu-î nimic. I s'a părut
 Că sună clanța ca din mâni purtată.
 Se 'ntoarce spre fereastră-apoi deodata,
 Dar geamul e tăcut.

Se uită lung la geam. E noapte-afară,
 Și lună 'n cer ca șîua. Și-î tărziu.
 Se uită 'n jur prin colțuri, spre cămară ...
 Și-apoi se 'ntoarce 'ncet spre ușă iară —
 Tăcere și pustiu.

Se scutură, cu frig, pe scaun mama
 Și 'nchide ochii strîns, și stă pe loc.
 A fost icoana în colț, pocnise rama.
 Ea-șî șterge ochii umedî cu năframa
 Și iar privesce 'n foc.

Dar iată pe mormînt luminî s'arata.
 Cum staă țintiți spre om, de prin strimtori
 Doă ochi de lup prin noaptea 'ntunecată,
 Așa doă ochi de foc spre cruce cată
 Si staă nemîșcători.

Motan sbîrlit cu spete 'ngîrbovite
 Stă în culme de mormînt, venit din iad:
 Dar crucea nu-l înfruntă! Si topite
 Se sting încet luminile 'ndrăcite
 Si 'n hăul nopții cad.

Pe scaun a 'nghețat acum bêtâna,
 Căci tot mai mult se sbate pe mormînt
 Si saltă sbuciumată 'n sus țărîna,
 Părea că din adînc o svîrl cu mâna —
 Ferească unul sfînt!

S'aud horcăitura de om ce moare
 Străpuns de cel ce-ă sta 'n genunchi pe pîept,
 Răsare-un cap cu plete sburătoare,
 Un pîept, și-un om, și iată-l în picioare
 Stă 'n zarea lunii drept.

Cum gâlgâe la vaduri apă în gârle,
 Gângave vorbe rare din gură-î ies,
 Îi joacă șerpă în săn, în păr șopîrlă;
 Iar pieptu-î răsuflând, bolnav s'asvîrle
 Maî tare și maî des.

Tîrîndu-și giulgiul alb spre gard se duce.
 Iar roșii-î ochi ca două flacări ard.
 Întinde-un braț spre par ca să-l apuce,
 Punînd apoî piciorul stîng pe-o cruce
 El sare peste gard.

Nică pașii nu-î sunară pe morminte
 Nică umbră 'n urma lui nu s'a vîdut,
 Ca surul nor de fum trecu 'nainte —
 Subt gard s'aud oftări, s'aud cuvinte
 Și plânge-un glas gemut.

Se sbate în chin drăcesc, el varsă pară.
 Își smulge giulgiul putred de pe trup,
 Se pleacă 'n patru brânci în chip de fiară,
 S'asvîrle peste cap, și 'n urmă iară,
 Păziți-vă că-î lup!

Și bate 'n fălcă, să muște și s'omoare,
 Iar spume verdi îi picură ferbință
 Din gura-î cu gingii săngerătoare,
 Pămînt împrăstie 'n urmă-î, din picioare,
 Si mîrăe 'ntre dinți.

Cu labele pe giulgiu, el îl sfăsie,
 Si 'n gură 'l ia și-l scutură prin vînt,
 Turbat el roade 'n dinți câte-o făsie,
 Frămîntă 'n loc pămîntu 'n vrășmăsie
 Si mușcă din pămînt.

Îl vedî? Pe după gard în goană vine
 Si ese 'n drum; spre sat alearg'acum,
 Iar coada ridicată 'n sus o ține —
 De ești pe drum, dă 'n lătură, tu creștine,
 Să nu te afle 'n drum!

Acum e la răscruci și stă și scurmă
 Si-adurmecă pămîntul într'un loc —
 Suflarea bieteř mame-acum se curmă,
 Că n'află 'ntoarsă lupul nică o urmă,
 Si-aleargă val de foc.

El intră 'n sat, ia drumul peste vale.

Incep să urle-a moarte căniș 'n sat

Și fug spre ușă de tinză, ferind din cale;

În turn, în clopot limba url'a jale

Un dang înfiorat.

Creștinii căță nu dorm cu spaimă chiamă

Pe Maica lui Hristos și-aprind grăbit

Tămîe și-usturoiū pe-un vas de aramă.

Ea singură 'n căscioară, biata mamă,

Stă chip înmărmurit.

Ea-l vede cum despică în două satul;

E creț la păr și 'nalt cât un vițel,

Învîrte ochi de flacără, turbatul,

Și-ř iute 'n mers și-ř negru ca păcatul

Că-ř Duhul rěu în el.

Ea nică nu 'nchide ochii să nu-l vadă,

Nu tremură de el, nu-ř face cruci.

Căzù icoana 'n colț. Putea să cadă!

Strigoiul e aici, el e 'n ograda,

Sărit peste ulucă.

Acum la ușa tinzii, iar zăvorul
 S'aruncă singur, sgomotând, din loc.
 E 'n tindă. E pe prag. A pus piciorul
 În cas'acum. A intrat ucigătorul,
 Dar ea se uită 'n foc.

Cu ochii fioroși privesce-o clipă
 La ea și 'nvîrtejit s'asvîrle-apoi,
 Cu dinții-ř prinde-a poalelor aripă, —
 Ea sare-atuncă nebună 'n sus și țipă:
 «Săriți că e strigoiu».

Atât a fost. Nică alt cuvînt, nică luptă;
 Căci nimeni din vecină n'o audî.
 Dar moartă o găsiră în zori, și suptă,
 Si 'n jurul ei bucăți de haină ruptă,
 Creștiniř doua di.

PIERDE-VARÀ

Frunziș al păduriī bětrâne,
Doňeštř, o tovarăše-al meū !
Doinește și vîntul prin grâne,
Iar apa 'n isvoare murmură
Si spune, tot spune din gură,
Tot spune mereu.

Sub paltin aici e răcoare.
Ies umbre pe dealuri, și pier,
Născute din dungă plutitoare
De nori ce 'n grăbire s'adună
Pe munți, aurită cunună
La margini de cer.

Mě uit la vulturul din zare
 Cum sboară puternic și lin,
 Acum e cât corbul de mare,
 Cât pumnul abia, cât albina
 Si 'n urmă-l înghite lumina
 Din largul senin.

S'aude pe coasă cum sună
 Ciocanul; pe margini de rîu
 Poporul de pasări s'adună.
 E cântec pe luncă, pe creste:
 Flăcări ce cosesc, și neveste
 Prin lanuri de grâu.

Iar norii-și tot schimbă făptura,
 Se sbuciumă 'ntr'înșii-arătări —
 Își cască balaurii gura;
 Văd cuibură de pajuri măestre,
 Si roibii cei fără căpestre
 Din smîrcuri de mări.

Prin mare trec smeii cu 'notul;
 Si, iată-l, tîrind un copac
 Piticul cu barba cât cotul,
 Ies scroafele-mării cu puii,
 Si sparge 'nchisorile Gruii
 Bětrânul Novac.

Văd lupul din basme, cu laba;
 Smeoaice, și codru ce-l rod.
 Pe Greul-Pământului baba
 Cu vraje-l ucide într-o luncă,
 Si uite, cal-galben s'aruncă,
 Iar smeu-ř sub pod.

Frumoasă-mi răsare-o Ileană,
 Si cântă-n cosița ei flori.
 Văd Zinele goale 'n poiană,
 Scăldându-se-ascunse 'n pădure,
 Când vine-un voînic să le fure
 Cămășile'n zorii ...

Dar iată-l cu galbene plete,
 Frumos, să-l ucidă de drag
 La sănădrăgitele fete —
 Copilul, născut, al tăcerii,
 Ce-ři vine prin linistea serii
 Si-ři șade pe prag.

Prin iarba năspicată el vine
 Ieșit de sub măcedenie stînci;
 Tiptil se străcoară spre mine,
 Si capul din iarba și-l scoate,
 Dar iute săsvîrle pe coate
 Si-așteaptă pe brînci.

Sosesce, s'apleacă de-aproape,
 Iar frunțile noastre s'ating;
 O pânză eū simt pe pleoape,
 Părind d'un păianjen țesută,
 Si 'n urmă pe ochi mě sărută,
 Iar ochii-mi se sting.

Mi-e teamă să-l speriu; să-alene,
 Vrênd ochii de vrajă să-i scap,
 Mě 'ncerc să duc mâna spre gene.
 El simte, strengarul, se 'ntinde
 Si mâna cu zîmbet mi-o-prinde,
 Mi-o pune sub cap.

Si 'n palme-ascundênd obrăjorii
 Se pierde prin naltul porumb —
 S'amestecă dealul și norii
 Si 'n noapte pămîntul se 'nchiagă:
 Simt, parcă topindu-se 'ntreagă
 Făptura-mi de plumb.

Iar vîntul doñește prin grâne;
 Doñește tovarășul meu,
 Frunzișul pădurii bêtârane,
 Iar apa din vale murmură
 Si spune, tot spune din gură
 Tot spune mereu.

APOI VEZI ...

«Câte fete măndre 'n sat
Toate ţin cu tine —»
Dic și eū! Si nu-i păcat,
Ele știu mai bine.
Când încep și eū să joc
Intră junghiū 'n fete
Si s'opresc drumetjī 'n loc:
Ăsta-i joc, băete!
Voî săriți ca un ileū,
Ici e ses, ici groapă—
Apoi vedî! Frumoasa eū,
Voî, pe câte-o schioapă.

Iar la plugă-de-oiu vrea, apoī,
 Să mă las pe coarne,
 Brazda mea nică patru boi
 Nu pot să o răstoarne.
 Eū din umeri scot un car
 Păna 'n dealul mare,
 Mut o pătră de hotar...
 Ce vi-e de mirare?
 Vouă și-un butuc vi-e greu
 Eū ridic o bârnă —
 Apoī vedî! Pe mândra eū,
 Voî, pe câte-o cărnă!

Beau și eū, și joc, și-arăt
 Că mi-e lumea dragă,
 Dar ca voi eū nu mă 'mbăt
 Săptămâna 'ntreagă.
 Ce-mi tot cântă de boi și banî?
 I-am găsit eū gata?
 N'aveam cas' acu cinci ani,
 Ši-a făcut-o tata?
 Palmele, că 'mi ard mereu,
 Capul, că mi-e moară —
 Apoī vedî! Pe mândra eū
 Voî, pe câte o chioară.

POVESTEA CĂPRARULUI

Când ne-aŭ respins de la movilă,
Căzurăm mulți pe acele lunci.
Și 'ntreg un regiment atuncă,
De ce-a vădut, a plâns de milă.

In șiruri strînse și 'mproșcând
Neconenit cu foc mulțimea,
Se da 'ndărăt dorobânțimea,
Loc Turcilor pe ses făcând.
Curgea și mult și iute focul,
Iar între-aă noștri și vrășmași
Eraă cel mult optzeci de pași —
Dar noi lăsam cu palma locul.

Și, iată 'n urma tuturor
 Un biet căprar, având un frate
 Ucis, s'opri să-l iee 'n spate,
 Și-apoi spre sir porni cu zor.
 Dar lunecând pe șarba udă,
 Fiind și slab, cădu 'n curind.
 Iar noi strigam să intre 'n rînd,
 El a rămas nevrînd s'audă.

La ochi cu pușca l-am vădut,
 Ingenunchiat acolo 'n cale
 Trăgînd spre-Arapii ce din vale
 Veniau mereu. O, n'am credut
 Că omul în mânie poate
 S'asvîrl'-aşa de mult omor,
 Că plumbii 'n desnădejdea lor
 Curg rîu! Dar adî le cred pe toate.

Iar noi ne 'ndepărtam mereu,
 Și i-am strigat de-a multa oară
 Că e nebun, că stă să moară,
 Și e păcat de Dumneșeu.
 Nevrînd să-l lase pe câmpie,
 Și să-l aducă neputînd,
 El sta cu mortul, dus de-un gând:
 Străjer răsbunător să-i fie!

Dar Turciă vin, tot vin, un roiă,
 Și tot mai larg li-e 'n urmă pasul —
 Acum nică nu ne-aude glasul,
 Acum el e pierdut de noi.
 Treizeci de pași mai aș Nizamii
 Aș cincisprezece, zece-acum —
 Și-aștepți pe-ași tăi, plângând pe drum,
 Tu suflet pustiit al mamiță!

Dar iată-l cade! Lă lovite
 Pe semne-un plumb din multa ploae;
 Pe spate-acum murind se 'ndoae,
 Dar l-am văzut cum să 'nvîrtit
 Spre frate-său, cădând deodată
 Cu față 'n jos, părând cără vrea
 Să-l apere pe mort așă —
 Și atunci coloana 'naintată

A Turcilor sosind povoiaș,
 I-a și cuprins, urmându-și goana.
 Și i-a necat apoi coloana
 Și nu i-am mai văzut apoi.
 Infiorat și-acuma îmă bate
 Cu jale înima, când scriu —
 Strivit de Turci, să moră de viață,
 Veghiând la capul unuia frate!

Când ne-am retras pe acele lunci
 Respinși de Osman de la moivilă,
 Un regiment întreg, de milă
 A plâns de ce-a vădut atunci!

PE DEALUL PLEVNEI

E'n amurg. Pe deal Bulgarul
Liniștit își mâna carul.

Roțile nu știu că plâng
Dealul, pe-unde omul mâna;
Nu știu boii, că 'n țărînă,
Pe-unde trec, e numai sânge.

Noaptea 'ncet încet scoboară,
Liliecî prin aer sboară.

Pe-unde a fost cumplire-odată
 Doarme-acum întreaga fire,
 Peste-un iad de svîrcolire
 Cade-o pace 'ntunecată.

Numări luna e pe lanuri —
 Dar mai sus, pe sub rădanuri

Unde-a curs fierbinte plumbul,
 Duhuri vin din vreme în vreme,
 Cât e noaptea 'n dealuri gême
 Și se sbuciumă porumbul.

LA SMÂRDAN

Deam român, vădui odată
«Oastea Domnului Mihai»
Zicea Dunărea 'ntristată :
«Fulger îns'atuncă erai.
«Şi-alergând prin cer furtuna
«Canta vorbe româneşti —
«Astă-dî staŭ şि-ascult 'ntr'una
«Şi mě uit, şи nu mai eştî!»

Dar abia rosti cuvîntul
Dunărea, vuind prin văi,
Şi vădu gemênd pănuîntul
Şi de cař şи de flăcăř.
Zornet audî prin zare,
Cum se 'nchiagă stol cu stol
Şi năprasnică răsare,
Oastea Domnului Carol.

Jalnic tu 'ti doinești durerea
 Dunăre, și iat'acum !
 Din mormint ieși puterea
 Si 'n zadar ii stați în drum.
 Trec voiniči peste tine ;
 Mersul lor e sbor de fulg,
 Si din mâinile străine
 Stema libertății smulg.

Tresăriră iuți Români
 Căci aminte și-aū adus,
 Cât s'aū străduit bětrâni
 Steagul să ni-l tie sus,
 Câte plângerî ne'ntrerupte
 In mormint or fi věrsat,
 Că nepoții fug de lupte
 Si că steagul e 'nchinat.

Dunăre,-ai věđut Smârdanul ?
 Spune tu, s'o spuiū și eū.
 Si noř stim isbi dușmanul,
 Si 'n Românî e Dumneđeu !
 Stim și noř găti cununa
 Vitejieř ce-o doinești,
 Si când urlă 'n cer furtuna
 Cântă vorbe românești !

La Smârdan -- aşa vru Domnul—
 Morţi dintr'această zi
 Vor avea cu spaime somnul,
 Şi-aiurând se vor trezi
 Apărându-se cu mâna
 Ca de-un tăinuit duşman,
 Vor muşca gemênd ţărâna
 Ca şi 'n luptă la Smârdan.

Că 'ntraceea zi cumplită
 N'avy mila nici un rost,
 Şi mânia răsvrătită
 Lege tuturor ne-a fost.
 Astfel că vădend perirea
 Insuşi Dumnezeu de sus
 Galben întorcând privirea
 Mâna peste ochi şia pus.

La Smârdan pe unde drumul
 Da de-adreptul spre vrăjmaş,
 Risipeai cît mâna fumul
 Ca să vezi la patru paşi.
 Şi 'ntru iad fără de nume
 Unde-aş noştri iuţi pătrund
 Nu era nici cer nici lume,
 Numaş noapte fără fund.

Și 'ntr'acel noian de ceață
 Dorobanți dând de-un rîu,
 Aă trecut prin sloi de ghiață
 Și prin apă până 'n brâu.
 Rîu de apă -- Prut să fie --
 Cum era să-i ţie 'n loc,
 Dacă n'a putut să-i ţie
 Din redute-un rîu de foc!

La Smârdan de-un gînd cu toții
 Fost-am braț pustiitor,
 Și murind aă dat nepoții
 Mâna cu strămoșii lor.
 N'ai avut mai bună tu, Bane,
 La Călugăreni în văi;
 Iar la Racova, Ștefane,
 Nu-ți erau mai tări aă tăi.

De-o veni din nou vr'odată
 Vuet peste-al tău pămînt,
 Țără dragă și 'ncercată,
 Vom ruga pe Domnul sfînt
 Nu 'ntr'alt chip să ne ajute
 Ca să 'nfrângem pe dușman,
 Decât dându-ne virtute
 De flăcăi ca la Smârdan.

MOARTEA LUI GELU

Răsleț din oștirea bătută
Fugind pe câmpia tăcută,
Cădu de pe cal, de durere,
Pe marginea apei. Și pierde.
Din rană și-ar smulge săgeata
Și n'are putere.

Pierdut-a și oaste și țară.
E noapte 'n văzduhuri; și rară.
E sbaterea apei, când valul
Atinge cu aripa-ř malul —
Iar Gelu, prin noapte stând singur
Vorbește cu calul.

«Vai, murgule, jalea mě curmă!
 Mě lupt cu durerea din urmă,
 Căci ranele-mi sapă mormântul:
 De geaba împrăștii tu vîntul
 Din coamă, piciorul tău scurmă
 De geaba pămîntul.

«Mě chiemř prin nechezuri păgâne
 Si par'că dici: «Vino, stăpâne!
 Vedî, picură ranele tale
 Si neguri se 'nalță din vale,
 E noapte, si dîua de mâne
 Ne-ajunge pe cale!

«Trei suliți făcutu-și-aă strungă
 Prin mine! Mě sbuciuni pe-o dungă
 Si nu-mi mai simt brațul și brîul;
 Tu-ți rupi cu picioarele frîul—
 Las', murgule las' să ne-ajungă
 Pe-aicea pustiul.

«De-acum tu... cât va cuprinde
 Mantaua, de-asupra-mi o 'ntinde
 Si-apoi cu picioarele-mi sapă
 Mormântul pe margini de apă,
 Si 'n urmă cu dinți mě prinde
 Si-aruncă-mě 'n groapă.

«Jelească-mě apele Cerniř !
 Să-mě bubue crivětul ierniř,
 Ca 'n taberě al cailor tropot;
 Iar vecěnicul apelor şopot
 Să-mě pară că 'n ceasul vecerniř
 O rugă de clopot.

«Şi, poate, sosi-va o vreme
 Când munţiř vor fierbe, vor gême
 Cu hohote mamele 'n praguri,
 Vor trece bărbaťiř 'n şiraguri
 Când bucium suna-va să chieme
 Pe tineri sub steaguri.

«Iar tu de-ř trăi, frăťoare,
 Să-mě vedě luptătoriř 'n picioare,
 Atunci când sosit va fi ceasul,
 Abaťe-ři pe-aice tu pasul:
 Nechiază-mě, și atunci eū din groapă
 Cunoaşte-ři-voiř glasul !

«Şi-armat voiř eši eū afară,
 Şi veselř vom trece noi iară
 Prin suliři şि foc înainte,
 Să ţie protivniciř minte
 Că-s viř, când e vorba de țară,
 Şи morčiř 'n morminte !»

El dice, și mâna și-o strînge
 Pe pieptul cel umed de sânge—
 Iar calul stă singur de pază
 Lui Gelu, și trist el aşează
 La pieptul stăpânului capul
 Si astfel veghează.

Și-audă! Ca un vînt ce clătește
 Pădurea, când ploaia sosește,
 Așa din adîncuri de zare
 Un vuet prin noapte răsare,
 Iar vuful vine, și crește
 Mai iute, mai tare.

Si iată-ă din umbrele văii
 Cu scuturi ies repeđi flăcăii,
 Ca morții ce-și lasă mormântul;
 Ies roibii cu umblet ca vîntul,
 Răsar de tutindenii, de pare
 Că-i varsă pământul.

Arcașii lui Arpad! În goană
 Ei fug după ostirea dușmană.
 Si udă de-alergare se 'ncură
 Fugarii prin negura sură,
 Cu frîul pe coamă, și-arcașii
 Cu spădile 'n gură.

Năvalnic s'apropie pașii,
 Și 'n goana lor cântă arcașii,
 Și-aşa de sălbatic li-e cântul —
 Din piele de urs aŭ vestmîntul,
 Și 'n bărbile lor încâlcite
 Se 'mpiedecă vîntul.

Iar Gel, auqindu-ă prin zare,
 De spaimă și groază tresare —
 El moare! Și cântă păgânii!
 N'aŭ Domn și n'aŭ țară Români,
 Și-aduși de vînturi în țară
 Sînt astădăi stăpâni!

Și 'n mânilor cui e scăparea?
 Nu-ă piept să le 'nchidă cărarea?
 Nu-ă braț de voinic, să-ă abată?
 Și nu e pe lume-o săgeată
 Ca 'n inima gloatei lui Arpad
 Adînc să străbată?

Și Gelu le judecă toate:
 Se 'nalță proptindu-se 'n coate
 Și-a calulu'i glesn'o cuprinde,
 Cu grabă el arcul și-l prinde,
 Și 'nvîrte săgeata și-o scoate
 Din rană, și-o 'ntinde:

Și vîjăie slaba săgeată
 Cu gemetul morții deodată —
 Arcașii trec repeđi în cale,
 Și-i vuət și-i chiot prin vale:
 Ce cânt de 'ngropare lui Gelu
 Si-oștirilor sale!

Iar vuetu 'n neguri pătrunde
 Și în inima nopții s'ascunde
 Departe, și 'n valuri de valuri
 Ecoul isbindu-se 'n dealuri
 De dece ori jalnic răspunde
 Pustiilor maluri.

De dece ori, iarăși de dece,
 Și scade, și pierde, și trece,
 De data din urmă răsună —
 Tăcerea 'mprăștiată s'adună,
 Și 'n neguri alunecă rece
 O bolnavă lună.

Iar calul, vedenie mută,
 Cu coama de vînturi bătută
 Stă 'n noaptea cu neguri de pază
 Luř Gelu; și trist el așează
 Pe pieptul stăpânului capul
 Și astfel veghează.

Iar apa la maluri se frînge
Și cade pe spate și plînge:
Cu fierul potcoavei tu-mî sapă
Mormîntul pe margini de apă
Și 'n urmă cu dinți mî prinde
 Si-aruncă-mă 'n groapă!

NUNTĂ ÎN CODRU

Ce mai chiū și chef prin ramuri
Se 'ncinsese-atunci !
Numai frați și veri și neamuri
De-ar fi fost umpleaū o țară !
Dar aşa, că s'adunara
Și străinī din lunci !

De mě întrebě, eū nu știū bine —
Alții poate știū —
Ce să 'ntrebě, calici ca mine !
Știū că lumea dintr'o dată
S'a trezit ca-î adunată
Și c'o duce 'n chiū.

Că 'ntr'o dî, purtând în mâna
 Un colac ș-un băț,
 Prepelița cea bătrâna
 S'a pornit și 'n deal și 'n vale,
 Si chiema 'ntâlnind pe cale
 Lumea la ospăț.

«Ce-i tu, soro?» Ce să fie?
 Nuntă mare 'n crâng!
 N'ai vădut tu veselie
 De când ești și porții un nume.
 Și-am plecat, trimeasă 'n lume,
 Oaspeți să-i strâng».

«Dar, pe mire cum îl chiamă,
 «Cine-i el și-al cui?»
 N'auziști de sturz, bag-samă!
 Până și 'mpăratu 'l știe—
 «Și-i bogat?»—«Ce-i pe câmpie,
 «Tot ce vedă, a lui!»

Iar mireasa! Din cosiță
 Numai floră îi cad.
 Mierla e. Și e pestriță,
 Și gătită ca o cruce:
 Cisme galbene și-aduce
 Tot din Tărigrad.

«Ei, atunci să știi vecino,

«C'am să viu și eū».

«Păi, de bună-seamă, vino!»

Tot aşa, cu voe bună

Prepelita 'n sîrg adună

Pe nuntași mereu.

Și s'a strîns din zare-naltă

Neamu 'ntraripat,

Și din crâng și de la baltă

Și din sesuri de prin grâne;

Ba și vrăbiți mai bětrâne,

Musafiri din sat.

Până 'n noapte tot veniră

Și prin crengi aū mas.

Iar în zori să răscoliră,

Și 'n gorun aveaū altarul —

Ia 'nchinați-mi cu paharul,

Să-mi mai vie glas.

Mě 'ntrebați de nun? Ei nunul,

Soare 'ntr'adevăr:

Dumnealui, mě rog, păunul!

Nună mare-a fost găița,

Stete-acasă păunița

Că-î murise-un văr.

«Pop' aveaū?» Tu maică sfântă!
 Staī să mai vorbești?
 Știī pe *ciocârlan* cum cântă?
 Dumneđeū să-ī ţie firea!
 A 'nvěțat trei veri psaltirea
 La Vlădicii sârbesci.

Drusce-aveaū o *cotofană*
 Și-un *cârsteiū* bălțat.
Pitpalacul, nene, 'n strană!
 Iar cădelnița de aur
 O ținea jupânul *graur*
 Dascălu 'nvěțat.

Dar să vedī! la socrul-mare
 Sgomote din zori:
Pițgoiū 'ntr'una sare,
 Steag pe casă *șoimul* sue,
Gheunoaia bate cuie
 Ca s'anine floră.

Iar prin cuhnii sfat și vorbă,
 Asta s'o vedeț! *Prepelita* face ciorbă,
Presurile fac friptură,
 Vin *sticleții* și le-o sură,
 Draci de sticleți!

Şoimii repeđi scot în ghiare
 Carnea din căldări,
Corbul cel cu ciocul tare
 Dumicată 'n blide-o lasă,
Cintițoiî duc la masă
 Rîndul de mâncări.

Şi, cu şorţ de jupâneasă,
 Rîndunele vin
 Şi deretică prin casă
 Iar pe mese-aştern prosoape
 Şi daŭ lavitele-aproape,
 Cane-aduc cu vin.

Dar te miri tu, prin pahare
 Cine le turna?
Cucul sur, că'i meşter mare
 La urat şi 'nchinăciune
 E proroc şi-ti ştie spune
 Tot ce-o fi şi-o da.

Cântă 'n cobz' acum *buhaiul*
 Cel cu gâtul strîmb.
Mierla şueră cu naiul,
 Cu cimpoiul cânta *cioara*,
Pitulicea cu vioara,
Bufoiu c'un drîmb.

Codobaturi iuți ca focul,

Tot bătênd din cozi,

Măturară 'n clipă locul

Si făcur' o bătătură,

Si ce horă mař făcură

Ca la Voevođi!

Jucau sîrba porumbeii,

Că e jocul lor,

Şi-aă luat la joc cârsteii

Pe-o rătușcă — vař de mine! —

Graurul juca pe vine,

Barza 'ntr'un picior.

Numai cioara cu cîmpoiul,

Tot isbind cu el,

Se bătea cu pișigoiul,

Iar sitarul dup'o ușă

Se certa c'o găinușă

Pentr'un gândăcel.

Viu de-ar fi, că cearta vine,

Alt-fel cum s'o dicî?

Să te superi tu creștine,

Pentru dinții școși din gură?

Pentr'un ghiont și-o 'mbrâncitură

Cheful să ți-l stricî?

Si tipău de-avalma 'n ramuri,
 Miile de guri !
 N'alegeai străină și neamuri,
 Si pe plac cânta tot insul —
 Clocotea de chiū cuprinsul
 Veseliei păduri.

« Tu erai ? » Mě 'ntrebě ca prostul !
 Vorba din bětrâně :
 Eū la chef ca 'n Marte postul.
 Vinu-l beam din cojī de-alună,
 Si asvîrleam, de voe-bună,
 Cu căciula 'n cână.

Ba, și 'n ciur le-adusei apa,
 Ca să fiu în rost,
 Lemne le-am tăiat cu sapa —
 Si sărind pe-o buturugă
 Am venit la voi în fugă
 Să vě spun ce-a fost !

ZINA PĂDURII

«**J**ar mura 'ntr'adins o făcu pe pămînt
Sălbatica Zin'a păduriă,
Căci ochiă eă negri asemenea sănt
Cu negrele boabe-ale muriă.
Iar unde e mură, sădită de ea,
Pot merge neveste și fete,
Flăcăilor însă vederea li-o ia
Și junghiuri prin cap le trimete!

«**S**i smeura-anume-o făcu pe pămînt
Sălbatica Zin'a păduriă —
Obrajii eă rumeni ca smeura sănt,
Obrajii și rumenul guriă.
Iar pe-unde sădesce ea smeură 'n văi
Pot merge femeile 'n pace,
Dar floarea din față li-o ia la flăcăi
Și galbeni ca faguru-i face.

«Iar mușchiu sub brađi într'adins l'a lăsat
 Sălbatica Zin'a păduriї.
 Ca mușchiul de moale e caldul ei pat,
 Acolo sub umbra răsuriї.
 Iar pe-unde e mușchiu, e pe-acolo și ea :
 Pot merge să sază copile,
 Flăcăilor însă odihna le-o ia
 De pier și se 'ngroapă cu dile!»

— «Ei, par'că pe Zină eū nu știu s'o 'nșel!
 Neveste și mură să fie!
 Eū staŭ pe potecă, și-ațin frumușel
 Cărarea la fete 'n câmpie.
 Iar când o să věd eū că Zina mi-e rea
 Si-mi fură tăria săpturiї,
 O prind prin păduri și-o sărut și pe ea
 Pe hoața de Zin'a păduriї!»

COLOANA DE ATAC

Porniserăm din vă̄ adâncă
Si ne tîram acum pe brâncă

Să nu ne prind' Osman de veste,
Că năzuim la deal spre creste,

Căci veste de-ar fi prins ā sărăcă,
Noi n'am mai fi eșit din vă̄.

Si-așa cu 'ncredere veghiată
Noi răsărim pe deal de-o dată.

Ne văd păgânii, sar pe zid,
Potop de foc spre noi deschid.

Dar noi prin foc o rupem ţute,
Credêndu-ne pe sub redute.

Şi nu eram! Vedeam de sus
Că alt-fel e decum ne-aű spus,

Că pân' acolo-î lungă cale,
O rîpă 'n drum ři-adâncă vale.

O clipă ca 'mpetrişt am stat;
Mařorul însă-a ři plecat

Şi ne-am făcut cu tořii cruce:
Ei, ducă-ne 'n ce foc ne-o duce!

La vale-acum, pe rîpi curind —
Un rînd e mort, mař moare-un rînd.

Cad bombele 'n pămînt ři scurmă
Şi altele mař vin pe urmă;

Ca grindina ři plumbii cad,
Se 'ntunecă, ři-ă vař ca 'n Iad!

Şi-un plumb veni cumplit cu sborul
Şi fără glas cădu mařorul.

Atuncă un ofițer înalt,
Cu spada 'n vînt, iar celalalt

Trăgând mereu din carabină
Săriră 'n front; iar pe colină

Noi după denești, cot la cot,
Suiam orbiș, noi leatul tot.

Cât ați clipi, muriam o sută,
Muriam mai mulți, că din redută

Nu plumbi curgeau, ci rîu de foc
Și liniștirea cădea pe loc.

Și-un căpitan, cel nalt sârmanul,
Cădușe vîrfuind mormanul,

Iar celalalt, acel ce-ochia
Muri trăznit în fața mea.

Căci uîte-așa vădui de bine
Pe-un Turc bătrân ochind spre mine,

Iar bățul căpitan nu-ș-cum
Se puse morți drept în drum.

Am dat să-l prind ca să nu cadă
Să-atunci cădui cu el grămadă —

Și vedî, și-acum mi-e capul prost,
Că nu 'nțeleg nică adă ce-a fost:

M'am pomenit la sănăt de-odată
Și-o cârp' aveam la cap legată,

De ce și când, de mâna cui?
Să-atâta drum ești când făcuî?

Voiam să 'ntreb, n'aveam pe cine,
Căci tot străină pe lângă mine.

Dar cărpa, ori-ce taină-avea,
Atâtă șciu c'a fost a mea —

Și-acu la sănăt! Noi rupem lanțul
Și scoborim de-avalma sănătul,

Sărim și noi și Turciî sar
Și-î moarte 'n sănăt, e vaî șamar.

Ne batem ca 'n pierzarea mințiî,
Cu pumnii dăm, mușcăm cu dințiî

Și păept la păept ne svîrcolim,
Străbatem repeđi și răsbim.

Inchid de veci Nizamii gura,
Iar noi îi dăm pe rîpi de adura.

Ieșim apoii, ca dușii de vînt,
Pe fața negrului pămînt.

Pe lăturii ne 'ntărim șireagul:
Si iat'un căpitan cu steagul

In fruntea noastră drum făcu:
Ura, băeți, acu-i acu!

Roesc turbați pe zid păgâni,
Sub zid se 'ndeas' orbiș Români

Si-aruncă scări, răsbesc prin fum,
Străbat mereu făcându-și drum.

«Trăsniți, copii, tot după mine».
Noi trăsnet după el, vedî bine.

Si iată-l căpitanu-i sus,
Pe meterez un braț a pus,

Dar șapte Turcă pe el săriră,
Si șapte săbiilor și loviră,

Și-al optulea, un Turc bărbos,
Isbi turbat de sus în jos

In piept cu acul puștii, fiara —
Si-atuncă pocnind se rupse scara

Și băetur căpitan cădu
Pe spate 'n sănț, și-atâta fu.

Căci s'adunați păgâni gloată
Si-un om era reduta toată

Și 'ntregul parapet un fes,
Atâta se 'nglotiau de des.

Cădeam ca frunzele de brumă,
Iar săngele curgea cu spumă.

Nică loc să stai, nică drum să trecă
Si fum de pușcă, să te 'neci,

Și ce-am văzut atunci — minune —
Si-n groapa morților voi spune!

Nici chip de-acu să mergi în foc,
Nici chip să stai sub zid pe loc.

Se dete semn atuncea oastei
Să părăsească clinul coastei

Si ne-am retras departe 'n văi,
Striviți, o mâna de flăcăi,

Flămândi și udă și 'ntorsi din cale
Cu sufletul topit de jale.

DOROBANTUL

Străcurați prin plumb și săbi dorobanții drum deschid,
Inimoși s'asvîrl prin șanțuri, și de-avalma sar pe zid.

Și era prin șanț perire, și vîzduhul tremura
Iar din colo, prin redută, moartea cea de veci era.

Tropot de picioare multe, sum și abur ca 'ntrun ăad
Vuet cum îl fac prin baltă cei ce-alunecă și cad.

Dar roiau mereu flăcăii răsărîți ca din pămînt.
Valuri ce 'necau reduta, scufundându-se 'n mormînt.

Unul singur în roirea de vitejî, un dorobanț,
Zăbăvea trudit pe-o scară, răsărît și el din șanț.

Cei sosiți, cu scări, în juru-își făceau în grabă rost
Și trecea urmându-î alții, iar el tot pe unde-a fost

Apucase strîns cu dreapta parapetul, ca 'n asalt,
Dar era prea slab pe semne, zidul lunecos și nalt.

Iat'un căpitan, din urmă, aducînd în foc pe-aï lui
Dă de el. «Cu sîrg băete! Ce 'ntîrđiř de nu te suĭ?»

El abia-și întoarce capul. «N'am putere să mě urc.
Mě trudesc cu stânga numai! Bată-l Dumnezeu de Turc!»

«Ții în sîn, se vede, dreapta! Pune dreapta! N'o ținea—»
«Cum n'aș pune-o, și-ți sub scară! Uite-o jos, și calcî pe ea.»

Ajutându-î căpitanul el să nalță 'ncet, încet,
Dă un chiot și se nalță, răsărind pe parapet.

Vede jos încăerarea luptătorilor voinicî
Un amestec orb ca 'n cuibul răscolitelor furnici,

El înalță 'n vînt chipiul, strig'un nume drag și sfînt
Si-apoi sare de pe ziduri, în redută și 'n mormînt.

Ea era pămînt al nostru, smuls din sufletul turcesc
Si voia și el să moară pe pămîntul românesc.

CRĂCIUNUL IN TABERA

(Pe câmpia Smârdanuluī, 1877)

Si-acei ce de-apururi aū glume,
Azī tremură muți și 'nghețați
In jalea cea fără de nume;
Pustiū eī se simt, și-aruncați
Departă la margini de lume.

Iar cortu 'ngropat e'n zăpadă;
Nu-ī ușă, nu-ī cale, nu-ī loc.
In haine ca'n zi de paradă,
Țin pânea 'nghiețată la foc,
Stând unul într'altul grămadă.

E freamăt în zare: e tunul,
 Oră cântec de clopot din sat?
 Crăciunul e astăzi, Crăciunul.
 Flăcăii țin capul plecat,
 Și plâng 'necat câte unul...

Ard vesele flacără pe vatră;
 Și-ași casei, la masă, gătiști.
 Vin oaspeți, și cânele latră;
 Le ies înainte grăbiști
 Ași casei pe pragul de piatră.

Iar pânea pe masă, vecină
 Pe neted-întinsul ștergar
 Cu vinul din oala cea plină;
 Și însuși bunicul, cel rar
 La vorbe, azi rîde și 'nchină.

Cu cărpa la spate legată
 Nevasta se 'nvîrte, având
 Spre toți câte-o vorbă 'mbunată,
 Și, locuri pe laviști făcind,
 E suflet și inimă toată.

Din leagă̄n î̄ bâlbâie-odorul,
 Se luptă din mâni și e 'n zor
 Să-șî ducă la gură piciorul.
 Afară e soare subt nor,
 Dar haînă de aur e norul.

Și-î hohot și rîset în stradă,
 Și însuși bunicul acum
 Se 'ndoiae spre geamuri să vadă
 Amestecul vesel din drum
 Și lupta cu plumbi de zăpadă:

O ceată mai mare de fete,
 Au prins pe flăcăi, mai puțini.
 Și-aprinsă e lupta 'ntre cete,
 Și toți de zăpadă sînt plini
 Și 'n gură și 'n sînuri și 'n plete...

Și-aici în pierduta câmpie
 Sunt ninse cărările-acum,
 Se sbuciumă vîntu 'n mânie,
 Iar corbiî 'n prieagul lor drum
 Daŭ roate prin zarea pustie...

CÂNTECUL REDUTEI

Jn redută numai leř;
Uite-i, mă, Bašibuzuciř,
Eü de-aici le-aud papuciř!
Dar mai mare peste ei
Cine-mi e? Vr'un Strimbă-lemne?
Ci-că și mai și, pe semne,
Unul, Cjaca-Paca-Bei.

Câte cinci pe-un ban să-i vindř,
Că sînt tot oșteni pe-alesul,
De vitejř le saltă fesul,
Pitulaři pe după grindř.
Se 'ntind, nene, de căldură
De le-ajung genunchiř 'n gură —
Mašală, cu ei te prinđ?

Ce te uiți tu, că sînt goi ?
 Așă-î Turcu 'n vitejie
 Svirle haîna ca să fie
 Sprinten-foc, când e 'n răsboiu.
 Dîrdăesc din dintî, mă, vere —
 Lasă-î, mă, că-șî fac putere
 Dinților, să musce 'n noi.

Si 'ntr'o dî — să vedî acu —
 Dete-Osman poruncî să-î puie
 Tălpilor la cisme cuie,
 Si-apoi, ce-o fi fost, ce nu,
 Că sări pe băt călare
 Si-alergând în fuga mare
 Drept la Vadin s'abătù.

Strig' Osman : «Păsat vă fac !
 Incurcați pe-aicea treaba,
 Si-mî mâncăți pilaf de geaba —
 Vă taiu cărba, vă desbrac !
 Ahmet, Mahmet, cum te chiamă,
 Tu cam tremuri, bag de seamă,
 Sarî, curînd, că-țî viu de hac !»

Turciï, toťi, gândeau: «Poftim!
 Să desbraci p'un gol ca napul—
 Cu ce-șî bate paşa capul!»
 Și-i strigară: cîoc selim!
 Dar temêndu-se de vorba
 Că Osman le tae cîrba,
 Aŭ mař dis: sărim, sărim!

Și-aǔ sărit cei leî de Turci
 Care cum putea mař iute:
 Vin Româniï spre redute,
 Și să stai să-î mai încurci?
 Căpitaniï-șî pierd șalvariï,
 Fac mătăniï ghinărarïi,
 Că-î la deal, și-i greu să-l urci.

Noi strigam atunci din tun:
 «Ce fugiți, ca 'n groaza furciï?
 Nu vě vin din urmă Turciï!
 Stați, și dați-ne tutun.»
 Ei de stat n'aǔ stat nicî unul
 Dar ne-aǔ asvîrlit tutunul,
 C'asa-i Turcul, suflet bun...

Acet cântec îl făcuă
Eă căprarul Păvăloae,
Stând de strajă noaptea 'n ploaie,
Și gândeam: Tu rîdă și spui,
Și tu n'ai cămașă 'n spate!
Las' că prind pe Osman, măř frate,
Și-am să 'mbrac cămașa lui!

PASTEL

Prin vișină vîntul în grădină,
Cătând culcuș mai bate-abea
Din aripă, și'n curind s'alină,
Iar roșul mac închide floarea,
Din ochi clipește 'ncet cicoarea
 și adoarme-apoi și ea.

Eu cred c'a obosit pădurea,
Căci șiuia 'ntreag' a tot cântat,
 și tace-acum gândind aiurea.
Sub dealuri amurgește zarea,
Se 'ntunecă prin văi cărarea
 și umbră peste sat.

Pe culmă încet Amurgul moare
 Și 'ntors cu fața cătr' Apus
 Dă semne nopții din ponoare.
 Ea 'mbracă haine 'ntunecate
 Și liniștit din aripă bate
 Plutind tăcută 'n sus.

Tăciunii 'n vatră daă lumină;
 Pe drumul de drumeți sărac
 Mař veză fugind câte-o vecină
 Să ceară cu 'mprumut jaratec;
 Grăbit, dă roate, singuratec
 Tăcutul liliac.

Și tot mař noapte-apoi să face,
 Pădură și ape-adorm acum.
 Din cer scoboir' adînca pace.
 Ici colo vr'un zăvor mař sună —
 Incepe-a se zări de lună
 Și-ă liniște pe drum.

Copiiř dorm, visându-și jocul.
 Mař toarce mama. În curînd
 Pe vatră ea 'nvălește focul,
 Incuie ușile la tindă,
 Se culc'apoř. Iar cariu-'n grindă
 S'aude-acum rozênd.

GRAIUL NEAMULUI

« Pie-a voastră 'ntreaga țară,
Și de cereți vă mai dăm,
Numai dați-ne voi graiul
Neamului și se sculară
Să ne vremuiască traiul
Câtă dușmani aveam pe lume!
Graiul ni-l cereau anume,
Să-l lăsăm!

Dar nestrămutați strămoși
Tot cu arma 'n mâni aū stat:
Aū vădut și munți de oase,
Și de sânge rîuri roșii,
Dar din țara lor nu-i scóse
Nică potop și nică furtună.
Graiul lor de voe bună
Nu l-aū dat!

Astădi stăm și noi la pândă,
 Graiul vechiū să-l apărăm;
 Dar pe-ascuns dușmanii cată
 Să ni-l fure, să ni-l vîndă.
 Daca 'n vreme tulburată
 Nu ne-am dat noi graiul țării,
 Adă, în diua deșteptării,
 Cum să-l dăm?

Repedi trec cu vifor anii,
 Ispitind puterea ta,
 Neam român! Cu ură mare
 Vor căta mereu dușmanii
 Graiului român pîrzare;
 Dar să piară ei cu toții:
 Nu l-am dat, și nicăi nepotii
 Nu-l vor da!

ŞTRENGARII DE PE CYNTHUS

Departe 'n zarea culmii
Pe Cynthus, pe sub ulmii
Ce dorm pe la cascade,
Din umed fapt de zoră
Intins-aű lanț de hori
O gloată de-Oreade.

Şi rîd în joc şi cântă
Şi 'n tropote frămîntă
Pămîntul ud de rouă,
Şi tot mař mult s'aprind —
Iar ulmii staű privind
Minunea asta nouă.

Icī una cu vestmîntul
 Săltat pe pulpă; iar vîntul
 Desleagă colo zîniă
 Frumosul briu cu floră,
 Dincoace-omorîtoră
 Răsar din umbră sîniă.

Ce zimbete şirete,
 Şi ochi aprinşă, şi plete
 Lăsate 'n vînt plutiriă!
 Pe umeri lor goi
 Cum plouă roşii foii
 Din plete trandafiriă!

Iar ele rîd mai tare;
 Şi tot mai cu mirare
 Pletoşii ulmi s'aplecă
 Cu ochii aprinşă şi mari:
 Răsufletele rare
 În piept acum le seacă.

Şi-un ulm, părêndu-i poate
 De rîs acestea toate,
 Dă hohote, nebunul.
 Şi toti c'un gând la fel
 Rîd ulmii după el;
 Trei-zeci de ulmî ca unul.

De spaimă zăpăcite
 Se 'ntorc deslănțuite
 Și caută prin zare
 Copilele-adăpost.
 Dar asta ce-a mai fost?
 Iar ulmii rîd mai tare.

Din rîpă acum grămadă
 Ies Satiriș să vadă
 Ce hohote răsună
 Pe culme, și curind
 Vin roiuri întrebând,
 Și tot mai mulți s'adună.

Alt hohot să pornește,
 Rîd ulmii nebunește
 Nevrînd nică să-i audă,
 Vuesc din miș de guri
 Vîdînd ce strîmbăt'iră
 Fac Satiriș de ciudă.

In loc ca să-i împace
 Pe Satiri, rîsu-i face
 Mai răi, și smulg de barbă
 Și sar cu pas de țap
 Cu pumnii-și daă în cap
 Trântindu-se prin iarbă.

La urmă însă iată
 Rîd Satirii de-odată :
 Rîd ulmi că găsiră
 Pe Satiră caraghioșă,
 Rîd Satirii voioșă
 De ulmi că 'nebuniră.

Și-acolo 'n zarea culmii
 Și Satirii și ulmi
 Cu rîsul lor urmară
 Mai știu eștă cât și cum —
 Dar cred că rîd și-acum
 Și-or rîde și la vară.

CÂNTEC

Țar'avem și noi sub soare,
Și-o rîvnesc dușmană destuă,
Dar prin vremă asupritoare
N'am lăsat-o nimănuia.
E bogată, dică! Veđi bine,
E bogată, căci în ea
Multe inimă sănt, străine,
Și-i frumoasă, că-i a mea.
Dacă-i mică nu-i de-o cară,
Căci vitejă în ea mai sănt,
Și-apoi și la noi în țară
Cresce fierul din pămînt:
Când voim, îl știm culege,
Știm cum să isbim cu el
Când dușmană lipsită de lege
Vin spre noi cu gând mișel.

Șteag avem și noi, străine,
 Și-l iubim cu jurămînt.
 Diua răeluī când vine,
 Ce frumos se sbate 'n vînt!
 E frumos și steagul vostru
 Dar pe-al nostru de-l privesc
 Tot mai mândru este-al nostru,
 Și mai sfînt, că-i românesc.
 Rupt de-asprimile furtunii
 Răscolite de dușmanii,
 L'aū purtat cinstit străbuniī
 Prin atât amar de ani.
 De ne chiamă adă la moarte
 Veseli mergem la răsboiuă:
 Să dea Domnul să ni-l poarte
 Și nepoții tot ca noi !

Știm și noi o lege sfîntă,
 Și de miî de ani acum
 Stăm cu ochii tot spre țintă
 Mergem tot pe-același drum.
 Pentru sfînta lege-a crucii
 Pentru limba ce-o vorbim:
 Ce de-oțel pe săbiî luciuă
 Pus-am noi de când trăim !

Ştie Dumneđeū de-ř bine
 Orě de facem vr'un păcat —
 Dar noř řtim c'aşa e bine
 Să ţinem ce-am apucat.
 Pentru lege, pentru limbă,
 Noř cu gura prindem foc:
 Numai vîntul se tot schimbă,
 Insă munții stař pe loc.

Sînt și neamurî mai cu nume,
 Mař vestite la rěsboiř;
 Or fi multe poate 'n lume,
 Câte n'ař ajuns la noř.
 Dar noř řtim ce ne 'nvětară
 Ceř ce-ař fost, și când rostim
 Vorba sfîntă «neam și țară»
 Noř, străine, tresărim.
 Pentru cel ce ne iubescce,
 Tot ce-avem noř dăm cu drag,
 Dar când neamul ni-l hulește
 Si vrăšmař ne vine 'n prag,
 Mii de oštî cu el s'aducă:
 Noř sîntem Românî destuř —
 Când de piept cu noř s'apucă,
 Aibă-l Ceru 'n mila luř!

LUMINĂRICA

Rid cu toții! Singur mortul
Tace-așa, pe loc.
Vine-o fată, pune ortul
Mortului pe piept, sub cruce,
O sărută și se duce
Să se 'nșire 'n joc.

Patru-zeci de mâni așteaptă
Focul călător:
Ce primește mâna dreaptă
Ceealaltă mâñă-alungă —
Vezî abia o roșie dungă
Dintr'un punct în sbor.

Dar sburând, slăbește focul,
 Aripele-î scad,
 Se 'ngustește 'ntruna locul
 Până n'o să mai rămână:
 Cui i se va stinge 'n mâna
 Țandăra de brad?

Dar ea sboară, sboară 'n pace.
 Grabnic îns' un glas
 Colo 'n colț: «Ei na-ți-o, drace!»
 Și 'ntr'aceași clipă unul
 Mați din dos: «Ei vezî, nebunul,
 Mi-a svîrlit-o 'n nas».

«Petre tu? Hai scoate banul!
 Sună-l, să-l vedem.
 Ce-aî tu, Petre, cu Târtanul?»
 —«O să-mî fie naș, cumetre».
 —«Las' că știm! Ești vrednic, Petre,
 Vrednic să te bem».

Sună banul pe comoară —
 Si din nou la gard
 Sboară, tot mați mică, sboară
 Ca un fulg luminărica,
 Multe, multe mâni de frica
 Stingerii, se ard.

Sfîrîiesc făclii aprinse
 Lângă mort acum.
 Numai gâturi vezi întinse
 Numai ochi pierduți cu firea,
 Stând țintiți în urmărirea
 Flacării pe drum.

Iat'o nu-i! aşa-i de slabă ;
 Dar deodată ce-i ?
 Nu ştiu care drac de babă
 Stând pe vatră sus, ca țapul,
 Ca să vadă peste capul
 Altora femei

S'a plecat prea mult, să vadă
 Şi deodată hu !
 Şi nu singură să cadă,
 A mai tras cu ea vr'o două —
 Ce să vă mai spui ești vouă
 Hohotul ce fu !

Haid ! S'a stins lumînărica.
 Zarvă 'ntre femei :
 Aoleu, e la Florica !
 Nu-i la ea ; e la Ileana.
 Iar flăcăii-și trag cu geana,
 Rid apoii și ei.

Rîd cei moșii cu albe plete,
 Iar Ileana-i foc.
 Hohotește-un stol de fete,
 Iar nevestele s'adună;
 «Vino, fă, nu fi nebună,
 Vezi că-i numai joc».

Și cum stă proptit în coate,
 Unul din bětrâni,
 Cel mai-mare Domn pe toate
 Până și pe-un fir de sare
 Dacă dă cel sfânt și-l are,
 Ia nuiua 'n mâni:

«Haid, și de ți-or pune, fato,
 Brațul după gât
 O să-i răspopesc, că iat'o !
 Am poruncă de la Vlădică:
 Cine nu mi-o ști de frică,
 Nu mi-o ști, și-atât...»

De-ași putea eū spune fostul
 Cum a fost întreg,
 Meșter, neică, mi-ar fi rostul !
 Poate-ași isprăvi pe gheme
 Până mâni cam pe-astă vreme,
 Ei, dar nu mě leg !

Dintr'o vorbă hohot iese
 Hohot dintr'un semn,
 Staŭ urcaťi acum pe mese,
 Pe cuptor, pe unde-apucă
 Si nevrênd găsesc s'aducă
 Rîsului īndemn.

Singur mortu 'n sfânta-ři pace
 Doarme somnul luř —
 Să te miri de el că tace !
 Iar lumînărica sboară
 Rîde 'n drumul ei ușoară,
 Iat'o iar că nu-ř.

Las'să doarmă 'n pace mortul.
 Om fără noroc !
 Vine-o fată, pune ortul
 Mortului pe piept, sub cruce :
 O sărută și se duce
 Să se 'nșire 'n joc.

O SCRISOARE DE LA MUSELIM-SELO

Măicuță dragă, cartea mea
Găsească-mi-te 'n pace!
Pe-aici e vînt și vreme grea,
Și-Anton al Anei zace
De patru lună, și-i slab și tras,
Să-l veză, că-tă vine plânsul,
Că numai oasele-aș rămas
Și sufletul dintr'însul.

Apoi, să ști că c'a fost răsboiu
Și moarte-aici, nu șagă:
Cădeaș pe dealuri, dintre noi,
Ca frunță, mamă dragă.
Și-acolo 'n deal, cum fulgera,
Un plumb simți că vine
Și n'avu loc, cât larg era,
De cât în piept la mine.

Mi-e bine-acum, și-așa socot
 Că nu va trece luna
 Și-oiu fi scăpat de-aici de tot.
 Dar veď te rog de una:
 Să nu mai faci cum ai făcut
 S'adună la tine satul
 De veselă că ți-ai vădut
 Acasă iar băiatul!

Să vezi pe-aici și ciungă și-ologă!
 Hristos să-i miluească!
 Tu mergă la popa 'n sat, să-l rogi
 O slujbă să-mă cetească.
 Puteră de nu vei fi având
 De plată, vorba-ă lasă
 Că-ă voiă lucra o dî, ori când,
 La 'ntorsul meu acasă.

Pe Nuțu vi-l lăsasem mic,
 Cu creștetul cât masa —
 O fi acum ștrengar voinic
 Și vă răstoarnă casa?
 Făcutu-i-ați și lui la fel
 Căciulă, cum am vrut-o?
 Aveam o piele 'n pod, de miel,
 Doar nu veți fi vîndut-o?

Nevestei mele să-i mai spui
 Să-mi cumpere o coasă,
 Cea veche nu știu este-ori nu-i
 Și-o fi acum și roasă
 De când rugina scurmă 'n ea.
 Să-mi văd, o dare-ar Sfântul,
 Cum cade iarba 'n fața mea
 Și-mi bate 'n plete vîntul!

Ea lupte-se cum biet o ști,
 C'aşa ne dete soartea,
 Că și noi ne-am luptat pe-aci
 Cu greul și cu moartea;
 Dar l-a ajuns și pe Harap
 Blestemele și plânsul,
 Că noi i ne-am ținut de cap
 Și 'ntrărăm după dînsul.

Și i-am făcut, măicuță, vînt
 L'am scos de tot din țară
 Măcar stetea pe sub pămînt
 Și nu eșea pe-afară.
 Si-am prins și pe 'mpăratul lor
 Pe-Osman nebiruitul
 Că-l împușcase 'ntr'un picior
 Și-aşa i-a fost sfîrșitul.

Păi, ne ținea pe semne prosti,
 Să-și joace hopa-tropa,
 Că nu putem să batem oști!
 Dar poate taica popa
 V'a spus de prin gazeturi tot —
 El cum și-a dat juncanii?
 Acum i-aș cumpăra, să pot,
 Dar nu mai am adăi bani.

Mă doare 'n piept, dar nu să tip,
 Și-aș mi-e dor de-acasă,
 Și-aș vrea să plec, dar nu e chip
 Că Vodă nu mă lasă.
 Dar uite, nu e nu știu cât
 O lună chinuită,
 Și-o să te strîng de după gât
 Măicuța mea iubită . . .

Așa mi-a spus Ion să-ți scriu,
 Iubească-ți-l pămîntul!
 Și-am tot lăsat, până fost viu,
 Și-mi țin acum cuvîntul.
 Să te mângeă Dumnedeu,
 Cășa e la bătaie —
 Și-am scris această carte eū
 Căprarul Nicolae.

DUPĂ FURTUNA

Bine că dete 'n sfîrșit ! Cu vuet de vînturi veniră Norii, călare pe zmei, și noapte făcură 'n văzduhuri. Pulverea sură pe drum, în repezi vîrtejuri urcată, Plină de șuer fugea de-alungul șoselei, iar plopii Jalnic isbindu-se 'n vînt sporeaū bănuelile spaimei. Bietele paserii, gonite de vînt, și purtate cu frunza Triste țipind rătăciau, dind una prin alta 'n amestec : Celea din sat să sbăteaū prin noaptea străinului codru, Celea născute'n păduri tremuraū pe sub streșinī de casă. Vacă speriete de tunet, nevrind să mai știe de biciul Bietului om zăpăcit de mișcarea cea iute-a cirezii Repezi aleargă spre sat, cu cozile puse pe spate. Vîntul trîntește, gemînd, și ușile tinziți și poarta Curții, și sgudue stîlpă, și șueră jalnic prin hornuri, Rupe cireșii 'n grădină, și scurmă prin stogul de pae, Duce șindrile cu el, și vreascuri și stuhuri și frunze. Volbura crește mereu, iar cerul se'ntunecă 'n roșu, Norii deavalma se sbat și cîntă ca apa cînd fierbe, Tot mai aproape tirindu-și greoiul lor trup de balaur.

Şarpele mării din nori cu vuiete coada plesnind-o
 Spintecă largul văzduh și 'nspăimânt'al zării 'ntunerec,
 Urlă, iar văile gem și gema și urlă pămîntul,
 Plin de cutremur și el, de spaima cumplitului urlet.
 Glasuri de clopoțe 'n turn își plîng rugătorul lor cîntec.

Insă, de vînturi aduși, ca vîntul periră și norii.
 Repede-o ploaie căzu, cu picuri ca boaba de strugur,
 Vuet de miî de ciocane-aducînd pe șindrilele casei,
 Tulbură șivoae pornind prin șanțul din marginea căii.
 Repede însă 'n văzduh risipindu-se negru 'ntunerec
 Colo și colo dintii, prin tot mai largita spărtură,
 Galbenul soare-și scotea, cu zimbete, capul, și 'n urmă
 Vesel ieșit-a de tot, el singur pe-albastrele larguri.
 Singur'o pală de nor, înfiptă pe creștetul bolii,
 Vreme'ndelung' a rămas, cernîndu-și măruntele-i ape,
 Pacinic și fără curmări, dînd cîmpului hrana dorită,
 Pînă s'a scurs pe deplin, făcîndu-se una cu cerul.

Cît de frumos e pe luncă, și cît de frumoasă pădurea!
 Soarele-aproape de deal, se uită de-alungul cîmpiei,
 Mare cît roata de car și 'ntocmai ca stogul cînd arde.
 Plopii pe margini de drum—umpluți pretutinden de praful
 Cel de copite stîrnit, în fuga căruțelor goale
 Oră de drumețul toiaig și de multele turme de vite—
 Veselii se uită spre cer, iar frunza rotundă li-e iarăș
 Albă, cu față de-argint și tremură 'n freamăt de doină.
 Grîul în floare, pe luncă, se clatin' alene 'n bătaia
 Celui din urmă resuflăt de vînt, ce rămase pe cîmpuri
 Singur, străinul pribegie, din gloata trecută nainte.
 Cine să știe ce spun, pe cîmp fericitele spice!

Picuri de ploae lucesc pe florile 'n sute de chipuri,
 Capul și-l pleacă duios de-apururi drumeața cicoare,
 Macul, cu lacrami în ochi, se uită spre soare cu zimbet,
 Rid brebeneii cei albi, iar crinul cîmpiei de-oparte
 Tine potirul plecat, că-i greu de-adunatele-i lacrimi.

Nenumărat în păduri s'adună poporul de paseră.
 Sturzii, sub poală de crîng, să joacă, și 'n gureșă gloată
 Sboară cu cîntec pe sus obrasnice stoluri de grauri,
 Șueră mierle 'n tufiș și cîntă din grîu pitpalacul.
 Iar în pădure, 'n adînc, s'aude cum bate din aripă,
 Glasuri puternice dînd într'una cocoșul sălbatec.
 Fără de-astimpări sarind din crangă pe crangă, cu grabnic
 Umblet, mișcîndu-și frumos tot trupul în chip de șopîrlă,
 Sare pe fag nevăstuica, privind cu mirare la mine.

Soarele scapăt'acum, iar roata-î s'ascunde sub culme.
 Vîntul alene cîntînd de-asupra păduri, prin vîrfuri,
 Spune trăite povești din lumile-albastre-ale zării,
 Bate din aripă domol, făcîndu-și culcușul în ramuri.
 Colo și colo pe deal, cu coasa pe umăr, flăcăi
 Vin de pe multe poteci, cu chiot se 'ntîmpină 'n cale;
 Iată și oameni călări, iar colo se vede cum vine
 Carul cu boii trudiți, pe culme, și scîrție carul.
 Sgomot de tinere guri răsare de-odată din crînguri,
 Veseli copii se ivesc și umplu cîmpia de chiot.
 Toți o grămadă, desculți prin umeda iarbă, iar unii
 Mică, în cămășile lungi cu poalele pînă pe iarbă,
 Vin și se'ndeasă, și cad, iar unul mai mare la mijloc
 Duce pe palmă-i un cuib cu galbene ouă de mierlă.
 Par că pămîntul întreg, și lumea cu toate-ale lumii

Strînse le ține 'ntr'un pumn, aşa de trufașă privire
Scapără 'n umezii ochi și-așa-î de cu 'ncredere 'n umblet.

Intră cu totul în el, să vadă și iarăș să vadă
Cuibul, iar alți-și întind ca 'n chipul jurării o mînă,
Multe de toate spunînd, de altele-asemeni trofee,
Celor ce-ascultă pierduți în muta tăcere-a mirării.
Sufletu-mi tremură 'n piept, uîtîndu-mă vesel la dînsii !
Nouă, pe-adîncuri de mări, în luptă cu valuri și vînturi,
Cine-ar putea să ne dea, ce bine 'ntr'atîta de mare —
Glorii, putere și-averi, ori cîte-s dorite de oameni —
Veseli de-acesta să fim ca dînsii de cuibul ce-aflără !

Iată, din văile-adînci se urcă spre creștete-Amurgul,
Umbrele Nopții se 'ntind și liniștea vine din ceruri,
Luna 'n curînd va ieși s'aducă văzduhului aur —
Mîndră fu șiu de ađi și mare e mila Ta, Doamne !

P A C E

Galbene văpăi de soare
Peste deal acum se scurg,
Și 'n noptateca răcoare,
Peste sat se 'nalță fumul,
Codri-alene cîntă 'n drumul
Vîntuluî de-amurg.

In curînd o să s'aline
Truda chinului de azi.
Vei privi prin zări senine
Stelele, sclipind mărunte,
Cum încet de peste munte
Ies de printre brazi.

Ca și eri rotundă luna
 O să ias' acum acum,
 Steag de aur pe cununa
 Dealulu, privind în luncă
 Plopii doinitorii ce-aruncă
 Umbre peste drum.

Coasa va dormi și sapa
 Va tăcea cîntarea 'n grîu.
 Și-o s'auză ca 'n vis cum apa
 Pe sub iaz se mai frămîntă,
 Și privighetori ce cîntă
 Dincolo de rîu.

Noaptea 'ntreagă'o să-să murmură
 Apene povestea lor —
 Și eșind de prin pădure
 Căprioarele pe creste
 Vor căta prin văi de este
 Pace la isvor.

Si va fi! De sus, va face
 Dătătorul de vieți
 Parte tuturor de pace,
 Și-o să-ță uîți și tu mîhnirea,
 Suflete,-așteptînd ivirea
 Albei dimineți.

GİNDURI

După horă ieră ieșiră
Toate fetele 'n pridvor,
Le vedeam cum își înșiră
Floră la săn, și 'n păr să-să pue,
Cum se strâng mereu să-și spue
 Glume de-ale lor.

Tu, lipind de stîlpul rece
Obrăjorul tău aprins,
Nu vedeați nicăi cine trece;
Și c' o mînă petrecută
Strîns pe după stîlp, tăcută
Mi'l țineați cuprins:

Şi-aş fi vrut să-ťi ştiu anume
 Gîndul tău, pe cel mai drag.
 Nu ştiu tu, dar eū pe lume
 N'am mai drag, decit să-mi iasă
 Seara pe furiş din casă
 Mîndra pînă 'n prag!

Seceram în lan, iar plopii
 Lîngă rîu sunau cîntind.
 Te-am vădut legîndu-ťi snopii,
 Şi-adunînd dintîu plecată
 Tu cu snopul tău de-o-dată
 Dreaptă 'n soare stînd,

Veselă-l strîngeai spre tine
 Cum rădici copilul mic
 Ca să-l strîngi la piept mai bine.
 Snopu 'n braţe-aşa văzîndu-l
 Tot îmî sta pe suflet gîndul
 Să mă 'ntorc să zic:

«Cum e 'nvoaltă ca bujorul,
 Ce nevast'ar fi din ea!
 Ca să-şti strîng' aşa odorul
 De copil, drag eī şi mie,
 Iar bunica lui să fie
 Mama eī şi-a mea!»

La biserică, din ușă
 Mă uitam și ești la sfinții.
 Cînd intra cîte-o mătușă
 Săruta d'abia pe frunte
 Sfinții de cei cu bărbî cărunte
 Cuvioși părinți,

Dar, pe calu-i alb călare
 Tânăr mîndru și 'ncoifat,
 Se sbătea sub sărutare
 Sfîntul cel numit ca mine!
 Te-am vădut, frumoaso, bine
 Cum l'ați sărutat,

Tu și 'ntregul stol de fete!
 Și-mi venia să-l smulg din cuiu,
 Și să-l dau de vr'un părete!
 Grijă mea de n'ai ghicit-o
 Nică acum, mă mir, iubito,
 Cum să ti-o mai spuiu?

H O R A

E frumoasă și mireasa —
Ce te uîți a vreme rea?
Haid, țigane, cîntă deasa,
Cîntă, cioară, tropotita —
Dar cînd staă să-mă văd iubita,
Tot nu e ca ea!

Oliolăo! Cînd vînt de vară
Culcă iarba la pămînt,
Cînd văd fete 'n cîmp afară
Și-aud mierla 'n crîng, vecine,
Nu mai știu nimic de mine
Pe ce lume sînt!

Haid, săriți, flăcăi, ce sfîntul !
 După mine, că-i potop,
 Bateți cu necaz pămîntul,
 Că tot el ne 'nchide gura.
 Dați cu toți tropotitura,
 Tot mai scurt, și trop !

Vezi aşa te vreaū, băete !
 Fetelor, săriți și voi .
 Uite-l, mă, 'ntre patru fete !
 Ciudă, zici ? De ce să-mă fie,
 Ciudă-mă e pe lume mie
 Numaī pe ciocoii .

M'a plesnit și ieri cu biciul.
 Ici grămad' aş vrea să'l puiū
 Jos pe podină ca ariciul,
 Si să-i joc, ca azi la nuntă,
 Care Sîrbă-i mai măruntă
 Pe spinarea lui !

Zic aşa, dar facă-să placul,
 Că-i bătut de Dumnezeu ,
 Nu-i cu capu 'ntreg, săracul,
 Si-o să-să afle singur plata –
 Ce-mă tot strîngi, măi nene, fata
 Las' s'o strîng și eū !

Fă cu plosca 'ncoa, voinice,
 Dacă-mă ieșă ispită 'n drum.
 Sun-o 'ntîiū să văd ce zice !
 Dă să 'nchin, să-ți zic pe nume :
 Cînd ți-o fi mai rău pe lume
 Fie-ți ca acum !

Vinu-ă bun și hora-mă place
 Iar tu, Doamne, fă-mă ce vreă,
 Numař pustnic nu mă face !
 Fă-mă floare albă 'n luncă,
 Și-apoi ia-mă și m'aruncă
 Doamne, 'ntre femei !

Săriți lume, că se 'ncinge
 Moșu Dinu, hoț bătrân !
 Uită-l mă, că parcă-ă minge !
 Vă păziți acum, neveste,
 Că mănîncă, moș cum este,
 Măr luat din sîn !

Tot aşa și-aşa și iară
 Și ce-o fi să mai vedem.
 Dac'or da Tătară în Țară
 Ne-om ascunde 'n vizunie,
 Daca nu, noroc sa fie,
 Că noi chef avem.

IN ZORI

Supt un mal legata plută
Se mař mișc' abea. Duios
Geme apa 'n veci sbătută,
Ca prin vis, sub ţaz la moară.
Luna tot mař jos scoboardă,
Tot mař jos, mař jos.

A apus! Și dintr'odată
Nu mař vezi nică deal nică drum,
Totu 'n zarea 'ntunecată
Și-a percut și loc și nume,
Nu cred c'a mař fost pe lume
Noapte ca acum.

Par' că-i mort de veacuri satul
 Si trudit de-atita clint
 Doarme-adinc intunecatul
 Codru 'n văi, iar la răstoace
 Plopii-aă incetat să-să joace
 Frunzele de-argint.

Dar din aripă bat cocoșii,
 Răscolind văzduhul mut.
 Albe 'ntăi și tot mai roși
 Zorile-și întind lucoarea —
 Din zăvoiū privighetoarea
 Iarăși a 'nceput !

CÂNTEC OSTĂȘESC

Caïi sar și frîu-și mușcă
Jos prin văi e fum de pușcă.
Corbi s'arată croncănid.
Staŭ de-atac dușmaniï gata —
Uite-o 'n sbor îtunecata
Moarte-acum spre noi venind.

Știm cu toții ce ne-așteaptă !
Sus spre Domnul mîna dreaptă
Ridicați-o dar, jurînd !
Pentru sfînta noastră lege,
Pentru neam și pentru Rege
Toți c'o inimă și-un gînd !

Nu mi te mîhnî, copile,
 Cine are 'n luptă zile,
 Nu s'atinge plumb de el.
 Orî aici, orî de-altă dată,
 Moartea nouă tot ni-e dată
 Fie-căruiia 'ntr'un fel.

Glas de trîmbită răsună
 Și coloanele s'adună,
 Fi-ți cu inimă, copii !
 Nu e rece glas de-aramă,
 Ci e jalnic plîns de mamă,
 Plînsul sfintei Români !

Tu ne vezî din cer, Părinte,
 Fie-ți și de noi aminte
 Că suntem și noi ai Tăi !
 Fie-ă blâstemat mormîntul
 Cu își calcă jurămîntul,
 Și-am jurat pe cer, flăcă !

Lasă tobele să bată !
 Căpitane, du-ne-odată
 Unde-ă foc și unde-ă fum.
 Steagu 'n vînt ! Trăiască țara !
 Vesel sună-acum fanfara,
 Dumnezeu cu noi de-acum !

BLĂSTĂMUL TRĂDĂRII

Cu sfârmate catapulturi
Turnul muced stă 'nclinat,
Iar în poartă surii vultură
Frîntă 'și-aŭ de mult aripă,
Stînd să cadă 'n toată clipă
Peste pragul fulgerat.

Insă 'n veci vor sta la poartă,
Că-î din cer blăstăm de veci.
Noaptea 'nvie-o oaste moartă,
Și-î de coifuri valea plină –
Fă o cruce și te 'nchină,
Călătorule, cînd treci.

Noaptea din ruină răsare
 Tot castelul, precum fu.
 Șanț și ziduri de-apărare,
 Turnuri albe cresc de-o dată,
 O cetate 'n fricoșată
 Unde Agripa cuib avu.

Iar din văi un Print se sue
 Alb de arme, spre castel;
 E tăcere 'n cetățue,
 Dar stăriile pe coaste
 Repezi vin, o 'ntreagă oaste,
 Toți ați Printului cu el.

Lupi ce cască largul guri
 Ați pe coif, și parcă strâns
 Toate fiarele păduri.
 Sînt de acei ce-ați stat în cale,
 Varro tu, ostiri tale
 Și-ați făcut pe-August de-a plîns.

Cînd ajunge la cetate
 Albul Print al celor morți
 De trei ori cu pumnul bate
 Repede 'n arama porții,
 Scări aduc în grabă morți,
 Cu berbecii bat în porți.

Şi-auzind cum vin barbarii,
 Uşa taîniţii-o deschid
 Şi tresar legionarii ;
 Ei din bărbî, din păr, cu mîna
 Iuţi îşi scutură ţărîna,
 Ies, aleargă, sar pe zid.

Sub un rîu de creste roşii
 Albe coifuri strălucesc,
 Şi 'n amestec furioşii
 Respingînd pe cei de afară
 Cad şi mor, se 'nalţă iară,
 Rane fac, şi le primesc.

Zăngăt însă n'are-arama
 Cînd se bate scut de scut,
 Tuba nu-şî cunoaşte gama ;
 Fără zuzăt lancea sboară,
 Iar al spăzii-otel doboară
 Cald şi strălucind, dar mut.

Pe de-asupra lor cu spaimă
 Luna se ascunde 'n nor,
 Glas de bufniţe se 'ngaimă
 Şi, cu aripî speriete,
 Lilieci sburînd în cete
 Se isbesc de coiful lor.

«De-ați avea voi pace-odata
 Voî ce vă luptați mereu!
 Pacea însă nu vi-e dată,
 Ca să știți în vecinie
 Dreapta Domnului mînie
 Si că-i unul Dumnezeu!»

«Ceî trădați, eî dorm în pace!
 Vouă-al morții dătător
 Partea asta nu vi-o face!
 Voî cînd ați văzut pe-o seamă
 Că pe Crist cel mort îl chiamă
 Martor al jurării lor,

«In nedreapta voastră ură
 Vrînd să-i perdeți, ați făcut
 Cu barbari-o legătură.
 Sî-aă venit pe-ascuns barbari
 Sî-aă perit legionarii
 Cîți pe Crist l'aă cunoscut.

«Noapte-a fost. Pe zid creștinii
 Se luptau pentru 'mpărat;
 Voî îns'ați deschis, haini,
 Toate porțile cetății —
 Dreapta cumpăna Dreptății
 Iat'acum s'a răsbunat.

«Ceî trădați, eî îm morminte
 Dorm îm pace. Insă voi
 Vă luptați și-acu 'nainte
 Cu oştirile chemate
 Si de-apururi vă veți bate
 Până 'n ciua cea de-apoi».

Ast-fel par'că într'una plînge
 Turnul obosit și el
 De-a vedea tot morți și sînge.
 Căci de veacuri vede 'ntr'una
 Noaptea cum aduc furtuna
 Morții-aceștia din castel.

Iar cînd ziua se revarsă
 Pier și ziduri și cohorți,
 Ruinată 'n deal și arsă
 Stă cetatea tristă 'n soare —
 Dar îm noaptea următoare
 Vin din nou aceiași morți.

PE MUNTE

Fugiți cu turma repeede spre văi !
Pe culme-aleargă duhul răsbunării,
Grozavul vînt să sbate 'n largul zării
Și norii 'mbracă haină de văpăi.

Sosește-acum ! cu ochiul cît cuprinză
Furtuna 'n sîrg scoboară 'n jos pe coaste,
Și 'n urma ei se 'ntinde neagra oaste
Și urlă 'n cor : « Tu fulgere s'aprinzi,

« Tu nor, să 'ntuneci; vinte, tu să 'mprăștii ! »
Un brad se face tăndări, cel mai 'nalt;
Și prins de vîrf, aŭ smuls pe celalalt
Purtîndu-l roată 'n largul chip al prăștiilor.

Pe sus se 'ntinde-amestecul nespus,
 Si Duh în Duh prin aer să frămîntă,
 Iar grindina 'n văzduh cumplit își cîntă
 Cîntarea ei de-oțel, căzînd de sus,

Pe codrul larg ce 'n urlete se 'ndoarie,
 Si sare iar la loc apoii mugind.
 De-odată stă. Si iată-l, răpăind
 Potop din cer turnatul rîu de ploae.

Se rupe cerul, cade-acum ! S'a rupt.
 Sporite neguri hrană daŭ peririi,
 De-avalma gême 'ntreg cuprinsul firii,
 Si nu mai știi ce-ți sus și dedesupt.

Acum nicăi Dumnezeu nimic nu poate.
 De geaba 'ntind ei mînile și cer —
 In negrul Iad, și unul păna 'n cer,
 Vîrteju-i Domn, el singur Domn a toate.

ÎN MIEZUL VERIИ

Sub paltin aici e răcoare.
S'aud rîndunele pe sus
Cîntînd și jucîndu-se 'n soare.
Tăcută e valea 'n florită
Sî-un nor ca o pânz' aurită
Se duce spre Apus.

Pădurea, pe culme, mai tace,
Mai cîntă cu freamăt încet;
Iar uneori vîrsu-și desface,
Dînd vîntului loc să colinde.
Un grangure puii-și deprinde
Să cînte 'n făget.

Eă văd cum se urcă pe-o creastă,
 Călare pe-o gloabă de cal,
 Merinde ducind o nevastă.
 El merge prin ţarbă cu botul,
 În urmă s-opreşte cu totul
 Să pască pe mal.

Nevasta pe coamă s'aplecă,
 Trăgînd cu mînie de friu.
 Cu troscotu 'n gură el pleacă,
 Şi 'nghite de-abia 'mbucătura
 Şi ţarăş s-opreşte cu gura
 Să rupă din gru.

Se 'ntîmplă cu zgomot acestea,
 Şi tot cu mař mare necaz,
 Şi tot mař de rîs e povestea —
 Iar iepuri, din verdea săcară,
 Scot veseli urechile afară,
 Sireti, fac haz.

În urmă, colina-i ascunde.
 Eă řuer o doină. Cînd tac
 Din crînguri o mierlă-mî răspunde.
 Din vale vin doine de jale
 Şi roşu, ca focul, prin vale
 Văd cîmpul cu mac.

Slăbite, de-atîta căldură
 Și leneșe apele curg
 Iar pacea naturii te fură.
 Și deal și cîmpie-aromește
 Visînd cît de vesel doinește
 Răcoarea 'n amurg.—

Sub paltin aici e răcoare.
 S'aud rîndunele pe sus
 Cîntînd și jucîndu-se 'n soare.
 Tăcută e valea 'nflorită
 Și-un nor ca o pînz' aurită
 Se duce spre-Apus.

FRAGMENT EPIC

Jar pe lumea ceealaltă scoborînd acum flăcăi
Ceř căzuři la Vid pe dealuri și pe șesuri la Vidin,
Cîři sosesc pe rînd în stoluri, adunaři în gura văii
Stau s'aștepte alte gloate cîte se vedeaři că vin.
Uniř șterg de iarba udă cîte-o sabie încrustată.
Din pulpana hařneř alřii singele dušman il storc,
Ši se laudă cu toři și vorbesc cu toři-odată
Precum fac biruitoriř din răsboaie cînd se 'ntorc.

Cînd văzur' această gloată, toři acei ce 'ndušmâniră
Pe Romînř de-alungul vremiř, pliniř de spaim' ař tresărît
Resfirîndu-se prin noapte, precum fumul se resfiră
Ši din marginiř mai spre marginiř se topeař necontenit.
Cu genunchiř plin de tremur și cu ghiařa morřii 'n gură,
Morři erař de-a doua oară, ca 'ntr'al Orculuř noian
Luptătoriř din Mikene cînd îngălbeniř văzură
Strălucind prin noapte coiful comandantului troian.

Dar ař nořtri morři de veacuri, cîři periră prin răsboaie,
Apărînd a lor credinčă și pămîntul romînesc,

Staă cu ochiă ţintă 'n noapte și-a lor mijloc îl îndoae
 Ca s'apropie privirea de minunea ce-o zăresc:
 Văd Romîni, și-aud cuvinte rominești! De-aă lor cu toții!
 Umilit venia, iar astăză ce trufaș acest popor —
 Și 'ndrăsnind dintii o seamă, vin sfioși să-și vadă soții,
 Tot mai multă, cu toții în urmă a'aă pornit din noaptea lor.

Și precum în neastămpăr paseră grabnice cu sborul
 Se tot strîng de pretutindenă toamna ca să plece 'n stol,
 Astfel s'adunaă Romîni și sporea mereu poporul
 Celor morți umplind de vuet cîmpul mai 'nainte gol.
 S'a mișcat acum de-a valma toată lumea 'n locuință
 Umbrelor, sunind ca marea și 'ntr'un sbucium neintrerupt,
 Iar de-atâta nor de Duhuri ce-și vedea prin glas ființă,
 Se părea că-i românească toată lumea de-desupt.

Străbătind genuină cu mersul nesfîrșită li-e venirea,
 Ca potopul de puternici și nebiriuiți ca el —
 Cîți peiră fără de urmă copleșiți de năvălirea
 Asiei, și-arcași cu glugă, din cîmpile lui Gel.
 Cîți aă înroșit cu sînge rîuri mari și-ascunse plaiuri
 Cînd priu väile bulgare Ioniț avea locaș
 Și frumosul graiul al nostru printre bîlbîite graiuri
 Și-l păstraă, murind sub steagul ducilor de Făgăraș.

Iată-i însiși vin în frunte cei ce-aă cărmuit norodul,
 Principii din munți și Bani cu viteze fiare 'n scut,
 Și cu Negru Vodă alături vine Dragoș Voevodul
 Unul fost la Olt de pază, celalalt străjer la Prut.
 Și-Alexandru-al căruă nume și-astăză codrii-l mai îngină,
 Tânăr și părind ca Hector cel cu coif fluturător
 Cînd cu suliță-i grozavă falnic răsucind-o în mină
 Sare 'n mîndru-i car și umple cîmpii Troiei de omor.

Trăsnete-al mîniei noastre, Mircea, tu iuște-ți pași
 Adă-ți gloatele ce'n clipa bine-potrivitei vremi
 Prins-aŭ fulgerul cu palma ! Braț, ce pustiind vrăjmașii,
 Dunărea ca soț de luptă, munți te-a trudit să-i chiemă.
 Ce vei fi gîndit tu, Mircea, cînd vedeaă pornit cum vine
 Peste munți și peste apa ca furtuna Ilderim ?
 Vaă, putem noă aži pricepe sufletul ce-a fost în tine,
 Mai avem simțire 'n inimă că'n de-ajuns să te slăvim ?

Iar dincolo vine 'n goană cel ce'n numărate zile
 A clintit temeiul lumii și-a oprit și vremea 'n loc,
 Cel cu nume sfint de-Arhanghel — cu-al tău nume, Mihale,
 Tot ca tine de puternic și cu sabie de foc.
 Munți se retrag din cale-ă, iar protivnica sa bardă
 Intră'n fier ca'n lemnul putred, puiu din oltenescul leu !
 Foc de n'ar mai fi, și lege ca nimic să nu mai ardă,
 Foc ar naște iar pe lume ochii-acestuă Prometeu.

Și cu el Fărcaș și Stoica, și 'nvîrtindu-și buzduganul
 Doi Buzești, ducînd și spaimă și-al periri 'nghieț cu ei !
 Spue Neajlovul, Sinane, cîte oști pierdu Sultanul,
 Și Șelimberul să spue cum ți-a fost, nebune-Andrei ?
 Amurat, ți-aduci aminte, cum sosi grăbit odată
 Și era să-ți spargă poarta ca să-ți intre 'n Tarigrad ?
 Și ce cale-avea să facă ! Dar s'a tînguit vr'odată
 Fulgerul că-ă drum departe de la nor pînă la brad ?

Iată-l însă cel din cuibul pus de-oșteni teutonici,
 Ștefan, turnul de-apărare al Românilor, venind
 Suflet mînios și 'n toată strălucirea cîtă 'n cronică
 Scrisă e c'a fost pe vremea cînd el țara străjuind
 A făcut din oase-un munte și-a 'nhățat și regi de plete
 Și, arînd de ciudă cîmpul, puse 'n jug dușmani luă --

Pe mănuuchiul spadii sale mîna luî tot caldă stete,
Căci el nu știuse 'n viață cum s'anină spada 'n cuî.

El și-aicî e 'ntreg în arme și purcede-aprins pe cale
Par' c'apururi vede 'n față Racova și Podu-'nalt,
Iar de vuetu mulțimiî și de coifuri și de zale
Tremură, răsbit de spaimă, tot tărîmul celalalt.
El și-aicî e vîntul ierniî, și dușmaniî săi sunt pleava,
Urcă munți fără de plaiuri, trece Dunări fără pod —
Faceți loc ! Sosesc ca rîul luptătorii din Suceava,
Trec voiniicii cei năprasnicî ai lui Ștefan Voevod !

Și Ion Cumplitol Vodă, jalnic schilăvita strajă
A Moldovei, scut puternic al poporului de rînd,
Și ne'nfricoșatul Tepeș, Petru Rareș a lui Majă
Vin cu toții de prin noapte, gloate'n urmă-le-aducînd.
Și hatmanî și capî de oaste — dați-mî voi acum o sută
De vieți, ca să am vreme să-îi numesc aici pe toții !
Și tu neam român, tu astăzi staî cu inima pierdută,
Făr' de Zei te credî pe lume și pustiû tu te socotî.

Iată-ți gloria de veacuri ! Umbre mari din lumea moartă, —
Ah, că n'am eû glas de tunet ca să pot să le rechiem —
Ne avem și noi Olimpul, și pe a veșniciei poartă
Am intrat și noi ; și 'ntr'însul Zei fără de moarte-avem !
Ce-ți aluneci plini de jale ochiî umezî pe ruine,
Neam al nostru, ca să judeci drumul schimbătoarei sorți ?
Soarele din noapte iese, din mormînt puterea vine,
Nașterea cea viitoare ne e 'n lume celor morți.

GOLIA TICĂLOSUL

Da Cahul, pe cîmpie, din marginea poenii
Se 'ntinseră 'n coloane de luptă Moldovenii,
Şi-aveau cu ei pe Vodă, iubitul domn al lor.
Iar Golia, el plecat-a din faptul dimineţii
Prin vale să-şi răverse din lături călăreşti
Ca vînturi ūti ce scurmă şi 'mpart cumplitul nor.

Iar cînd veni şi vremea să urle 'n zare tunul,
Mişcatu-s'aū Români cu miile, ca unul —
O lامur'a Moldovei prin sutele de ani !
Dar Golia ticălosul alt gînd avea cu soţii,
Şi 'n suliţi ridicîndu-şi căciulele cu toţii
Lăsînd cîmpia noastră trecură la duşmană.

O clipă stete Vodă cu inima trăsnită.
Intors apoī, strigat-a spre oastea 'nmărmurită,

Pe Golia arătîndu-l cu pumnii, cu-amîndoî :
 «Oșteni aî tării mele ! priviți-l cum se duce,
 El vinde sfînta țară și vinde sfînta cruce,
 Mă vinde, ticălosul, pe mine și pe voi !»

Cumplit se 'ntoarse Vodă cu 'ntreaga sa mînie
 Spre partea de-unde Golia venea cu dușmănie
 Spre frații săi, în fruntea grozavilor Spahii.
 «Să dați fără de milă că-i inimă de fiară !
 Să piăr'acum pămîntul ! Moldova-ne să piară,
 Dar Golia 'ntîiu de toate să piar'acum, copiii !»

Și nu vedeaă Româniî nică moartea cum le iese
 În drum, și nică potopul de Turci ce-i încinsese,
 Vedeaă numai pe Golia, pe scosul lor din minți.
 Și neputînd maă iute să-l stingă de pe lume
 Rosteaă cu glasul urei becișnicul lui nume
 Prin gemete scrișnite strivindu-i-l în dinți.

O, Golia, tu ! Pîndit-aî aşa de-amară vreme !
 Dar toate ale tării și plîngerî și blestemem
 Ajungă-te de-apururi, și n'aî mai fi trăit !
 Dar iată-le, pornite din suliți și din gură —
 Smintiții tăi la Cahul cînește-aici căzură,
 Căzuși și tu, mișele, tu cel ce i-aî smintit !

Călcăă Spahii 'n goană pe barba ta bătrînă,
 Iar pumnii 'n loc de aur strîngeauă în eî tărînă

Și 'n gură-ți s'adunase și sănge și pămînt,
 Să 'nece 'n tine, Golio, mați repede suflarea !
 Așa sfîrșit să aibă în veci de veci trădarea,
 Iar lupii fie-i preoți și gura lor mormînt !

Adînc în noaptea nopții și 'n iadul cel din urmă
 În care-al ernii viscol suflarea nu și-o curmă
 Nică cînd, staț prinși în ghiață aî lumilor mișeî :
 Grozavă li-e durerea, și vecinica li-e truda —
 De-a stînga țipă Cain, de-a dreaptă urlă Iuda
 Iar tu, tu goale Golio, te vaeți între ei !

IN SPITAL

«**D**u nțelege vorba, Sire»,
Zise-acelaș general,
«Camarazi, să nu vă mire
Că 'ntr'acest spital

«Nu 'nțeleg nicăi doி cuvîntul
Ce-l vorbim, căci li-e străin.
Sunt vitejiř din pămîntul
Cel de rîuri plin

«Pe-unde trec eи veseli vara
Peste munțiř suri și goи;
Eи de-acolo sunt, din țara
Turmelor de oи...

«Scoborînd din munți de-adreptul
 Par în lupte-oșteni bătrîni,
 Ați văzut, cum pun eî pieptul —
 Sire, sănt Romîni».

Astfel zise generalul
 Cătră tînăru' mpărat
 La Venetia 'n spitalul
 Cel improvizat.

«In supremele momente
 Când căzură peste noi
 Alte patru regimenter
 In Amurg cu ploî

«Adunați Români 'n vale
 Zid în urmă ne-aă rămas,
 Stăvilind dușmani 'n cale
 Pînă ne-am retras.

«Cîți de moarte-atunci scăpară
 Zilnic în spitale curg ;
 Toți ca leii se luptară,
 Tinere Habsburg,

«Și-aă murit pentru 'mpăratul
 Sute de vitejî de-ai mei —

Dar acest de-aici, din patul
 Şapte sute trei,

«Care zace-aşa 'n neştire
 Şi-i lipseşte braţul stîng
Il salut! Dă-mi voe, Sire,
 Mîna să 'i-o strîng.

«Noaptea scoborî cu ceaţă,
Luptelor sfîrşit punînd,
Pînă 'n trista dimineaţă ;
 Şi rănit zăcînd

«Printre morţi ce-umpleau hotarul
Lîngă steagul ce-l avea
Strîns în dreapta sa, stegarul
 Singur să sbătea.

«Mîne 'n zori o să-l găsească,
Mîne-al vostru steag, Romînă,
Mîne stema 'mpărătească
 La duşmani în mîni !

«Ah, şi nimeni viu pe-aproape
Dintre-ai săi, ca 'ntr'ajutor
El chemîndu-l, să-şi îngroape
 Sfîntul steag al lor !

«Si el n'are, n'are-o mînă,
 Că 'n bucăți l'ar destrăma
 Si cu mînile 'n țărînă
 Groapă 'i-ar săpa !

«I-ar săpa-o 'n stînci cu dinți,
 Sî-ar muri apoï rîzînd !
 Iată, Doamne-al biruinții,
 Tu 'i-aî dat un gînd :

«Steagul său, de lîngă cruce
 Pînă 'n poală de desupt,
 Dînd cu dinții să-l apuce
 Rînd pe rînd l'a rupt !

«Si lăsînd prăjina goală
 Ocoli pădurî și stînci,
 Doborît de răni și boală
 Si tîrît pe brînci

«Printre străji și printre cete,
 Ziua stînd ascuns prin văi,
 Pîn'a patra zi cînd dete
 De fărtăci de-aî săi.

«N'avea graiû, de răni umplutul
 Suflet, vaî n'avea de fel —

Dar un steag, pierdut crezutul,
Brîu în sîn la el !»

Cald bătea 'n ferestre-Amurgul ;
Nimeni n'a mai zis nimic.
Si plecat spre pat Habsburgul
Cătr'acest voînic,

Blînd l'a sărutat pe frunte ;
Spre Romîni întors apoï :
« Vara, păsunînd pe munte
Turmele de oî,

« Si-adunați pe lîngă masă
Iarna, la ospăt și nunți,
Spuneți tuturor de-acasă
Celor de prin munți,

« Si le 'nseninați viața
Cu cuvînt înăltător,
Că pe-un soț de-al vostru 'n fața
Voastr' a tuturor

« Sărutîndu-l Impăratul
L'a numit copil al său,
Si c'am stat plîngînd pe patul
Bîetului flăcău !» . . .

PE DRUMUL PLEVNEI

Îar pe drumul care duce
de la Dunăre spre munte
Trec Romîni zi și noapte
către Plevna, merg și vin.
Vesele batalioane
cu majoriř lor în frunte,
Șir de cară cu proviziř,
schilaviți în haîne crunute —
Scîrțiit și chin și tropot
pe-acel drum de oameni plin.

Într'acest pestriț amestec,
scoborînd pe dealuri, iată
Pe-un răzor s'oprise 'n cale
o bătrînă și gemea,

Cu desagiă goi pe umeri,
semn de-o cale nelungată.
Iar din văi, urcând a lene
Se vedea venind o ceată
De drumeți din țara noastră
și s'opriră lîngă ea.

«Bună calea», zise unul.
«Inima vă fie bună,
Oameni buni! Dar unde mergeți?»
— «De ne-ajută Dumnezeu,
Noi, la Plevna, maică dragă».
— «Tot la Plevna! Cum ne-adună!
Ești de-acolo viu. Băiatul
mi-e în războiu acu de-o lună,
Și m'am dus să-mi văd băiatul
că-i la Plevna, și-i al meu».

Repede 'mprejur se strînse
ca prin farmec toată ceata
Ca să 'ntrebe cum e Plevna?
cum stații Turci 'nchiși în ea?
Ce mai zice Carol-Vodă,
cînd o fi războiul gata?
Și 'mbătată de potopul
întrebărilor ea, băata,

Iși ștergea cu palma ochii
și plîngînd le tot spunea.

Dar în urmă eî de grija
nopțiî, ca să nu-î apuce :
«Să rămîn îî pace, maică,
să te vadă Domnul sfînt.»
Și grăbiți se ridicară
toți de jos, făcîndu-șî cruce.
Ea cu ochii plini de plînset
privia gloata cum se duce,
Și-un pustiû șimti 'mprejuru-î
și 'ntunerec pe pămînt.

Stete-așa, mereu privindu-î
și de-odată 'n fuga mare
Ea porni la deal, cu strigăt
să s'opreasca ceata 'n loc.
Cînd ajunse-abia trăgîndu-șî
puțintica răsuflare :
«Dragi creștini, voi unde mergeți ?
Aveți milă și 'ndurare,
Eă mă 'ntorc cu voi acolo
la băiatul meu, în foc !»

«Dar aî fost ! La Plevna, maică,
toate-acum îți sănt știute,

Ți-aî văzut și tu băiatul,
 ce mai vrei să vezi acum ?
 Să te 'ntorcă, în sat acasă ;
 ia-ți toăugul tău și du-te.
 Noi sănsem cu toții tineri
 zor avem și mergem iute,
 Tu ești slabă și puțină
 și e mult de mers pe drum.»

Ea-și întinse-atunci cu gemet
 mînilor, strigînd cu jale :
 « Nu mă bateți cu nevrerea,
 că vă bate Dumnezeu !
 Voiu fugî cu voi alături,
 și de voi murî pe cale,
 Tot atît ! M'oiu ști aproape
 de băiat ! In sat, acasă
 E pustiu, că n'am pe nimeni !
 Orî ce-o fi mă duc și eu ! »

ZECE MAIŪ

Jn ziua cea sfintă și mare
La zece-ale lunii lui Maiū
Se vede-o ciudat' arătare
Pe-un deal de la Plevna, pe-un plaiū.

Cînd zorile 'ncep să s'arete
Acolo 'n tăcutele văi,
Din groapă ies moartele cete,
De-apururi jăliții flăcăi.

Ei vin de prin locuri, pe care
Ca vechile răni le cunoști,
Pe unde-aŭ stat șanțuri odată
Redute și taberi și oști.

Striviți și cu mînile rupte
 Și galbeni ca 'n jalnicul loc
 În ziua sălbatecei lupte
 Cînd bieții periseră 'n foc.

Fac roată, și-o rugă murmură
 Iar Valter și Șonțu și toți
 Mai-marii ce 'n frunte căzură
 Staŭ jalniči acolo 'ntre soți.

Și staŭ cum stă omul ce ascultă
 Și nică o mișcare nu fac;
 Așteaptă cu grijă și spaimă
 Un semn de departe și tac.

De-odată eī capul rădică
 Daŭ chiot și-n zare privesc
 Spre țara din care ieșiră,
 Spre scumpul pămînt romînesc—

Și-ascultă, căci tunul azî cîntă
 Departe 'n iubitul pămînt,
 Puternic ca 'n ziua luptării,
 Dar alt-fel de cîntec mai sfînt.

Vi-e teamă că n'o să mai cînte,
 Că moartea vă fuse 'n zadar —
 Dar țara trăește! Iar tunul
 Ce împede o spune și rar

Și ascultă... iar țara-ă de departe,
 Sunt dealuri la mijloc, și văi,
 Și rîul cel mare-ă desparte
 De mame pe bieți flăcăi.

Și moartea cea vecină 'nchise
 Pe urmă-le tristele-ă porți
 Dar moartea lor viață ne dete:
 Ferice de asemenea morți!

Iar ce-ar fi șoptind ei pe vremea
 Ce-ascultă cîntarea de tun
 Eă nu știu, căci nimeni nu poate
 Pe morți să-i audă ce spun.

Dar cred că se roagă, sărmanii:
 «Noi liberă pe voi v'am făcut
 Iar Tatăl din cer să vă aibă
 De-apururi sub sfîntul său scut!»

CICOAREA

Pe câmpia 'nrourată
Dintr'al zilei revărsat
Aduna frumoasa fată
Rouă 'n galbene ulcchioare,
Lia cea cu trup de floare
Fată de 'mpérat.

Iată 'n mâni cu suliți crunte
Cînd ieși cu roibi săi
Soarele de peste munte,
El încrăneni 'n teleagă
Si 'ntorcîndu-și față 'ntreagă
S'a plecat spre văi.

Măsurînd prin zări hotarul,
 El cînta pe gînduri dus,
 Si lăsînd în voe carul
 Ingropase 'n palme fruntea,
 Si cînta trecînd pe puntea
 Roșuluř Apus —

Mari minuni ař fost acestea,
 Dar mař mari am să vă spui,
 Că de-acum încep povestea.
 Oameni bunî, vă fie-aminte
 Ce-a făcut de-acu 'nainte
 Pentru Lia lui.

A trimes la ea, s'o ceară,
 Dintre fraři pe cel mař mic,
 El venînd în fapt de seară
 Pe pămînt, și-a dat solia.
 «N'o să-l iař», răspunse Lia
 Mîndruluř vořnic.

«El e vecinic călătorul
 Nesfîrșitelor cărări —
 Cum să-ř duc eř vecinic dorul
 Ziua sboară peste sate;
 Peste ape 'ntunecate
 Noaptea, peste mări.

«Poate 'n car el nu mă lasă,
 Mă și tem, aşa pe sus.
 Iar la mine-aici acasă
 N'o să stea! Si cum să fie
 Fată de 'mpărat soție
 Celui vecinic dus»?

Soarele din umeri dete
 Si-a zîmbit de-acest cuvînt
 Al nepriceputei fete,
 Si-a trimes alt sol copilei
 Frate-al său din faptul zilei,
 Stea din cerul sfînt.

«N'o să-l iaă, că-l știe țara
 Si fricos și și 'nrăit.
 Iese 'n zări de vreme vara
 Hoñărind și-aprinde lunca,
 Iar prin văi ucide munca
 Plugului trudit.

«Iarna însă-l înspăimîntă
 Negura și mutul Ger.
 Când pe dealuri Crivăț cîntă
 Si cu glas de lup aleargă,
 Ca să prindă 'n zarea largă
 Soarele din cer,

El, în goana 'nspăimîntării
 Galben și necutezînd
 Să se nalte 'n largul zării,
 Tot pe lângă munți se pleacă
 Peste munți în mări să-și treacă
 Roșbiî maî curînd.»

Innorat de gînduri stete
 Soarele, că l-aû durut
 Vorbele 'ngîmfatei fete —
 S-a trimes pe Doamna-Bună,
 Soră'n cer, tăcuta lună,
 Sol maî priceput.

«Dar mi-e teama maî amară :
 El urîndu-mă 'ntr'o zi
 Și-obosit să maî răsară
 Ișî va părăsi nevasta,
 Și la noi pe lumea asta
 Nu va maî veni.

«Cuî va rămînea 'ngropată
 Lumea 'n noapte și eû cui ?
 N'o să fie nicî odată
 Soare 'n zările senine —
 Să-și păzească 'n cer maî bine
 Drumurile lui».»

Soarele-a gemut de-amarul
 Vorbelor sărind în car,
 Și-ă trăsni pe osii carul ;
 Nor îi sta pe creștet ceața,
 Negre plete-umplură fața
 Albă ca de var.

Fulgerau nebuni în zare
 Roibii 'nspăimîntați acum
 Și de biciu, și de mirare
 Că simteaău pe sub copite
 Alte zări, mai șovăite,
 Altă lume 'n drum.

Flacări vîlvăiau pe drumul
 Carulu, și-adînc din văi
 Se 'nora 'n văzduhuri fumul
 Alb de pe păduri cărunte,
 Iar pe munți pe cât un munte
 Se 'nălțau văpași.

Ar fi ars topita earbă
 De pe lunci, iar apa 'n mări
 Poate ar fi 'nceput să fearbă :
 Dar ieși 'nspăimîntătorul
 Domn al lumilor din norul
 Sbuciumatei zări.

Iată-l, scuturîndu-șă rîul
 Pletelor. Venind mîhnit
 Prinse cu putere frîul —
 Și cu gurile 'ncruntate
 Nechezînd, întorși pe spate,
 Roibii s'aă oprit.

«Nu 'nțelegă tu nici din gura
 Tatăluă! Și-tă spuiă mereu!
 Eă te-am pus să fiă măsura
 Vremilor rătăcitoare —
 Ce ți-e păsul? Spune-l, Soare,
 Ca să-l știu și eă.

«Tu ți-aă pus păcatu 'n minte,
 Și pe-un drum al nopții pleci!
 Puă alătură, Soare sfinte,
 Biata pulvere-a cărării
 Cu lumina 'nflăcărării
 Soarelui de veci!

«Mergi-ți drumul tău spre seară —
 Iar mândrieă ști-vom noi
 Ce să-ă facem ca să pără!»
 Și plecând Stăpânitorii,
 Incepură 'n vuet norii
 Să răverse ploă

Iar în ziua ceealaltă
 Soarele pe Lia 'n luncă
 N'o văzu din zare-naltă;
 Dar zări, plîngînd tăcută,
 Floare-albastră neștiută
 Lumii pîn' atunci.

Ştim aşa, c'asa cu toţii
 Din strămoşi am apucat,
 Ca s'o ştie-aşa nepoţii,
 Cum s'a fapt din Lia floare,
 Cea cu trupul rupt din soare,
 Fata de 'mpărat.

Ea de-atunci ca o sihastră
 Creşte 'n margini de poteci,
 Ziua veză că-i floare-albastră
 Şi te uiţi la ea cu milă,
 Ştii că 'ntrînsa-ă o copilă
 Şi-un blăstăm de veci,

Că'n amurg încotide floarea
 Şi, schimbata 'n porumbel,
 Sboară cătr' Apus cicoarea,
 Şi mereu strigînd pe nume
 Soarele, printr' altă lume
 Umblă după el

Intr'o goană ne'nteruptă
 Printr'al morților hotar,
 Ea e martor cum se luptă,
 Negre Duhuri cum omoară,
 Și-amărîtă, bîata, sboară
 Tot pe lângă car.

Și cu soarele de-odată
 Ea se 'ntoarce iară 'n văi,
 Iar e floare bîata fată
 Pe cîmpiiile tăcerii,
 Dar cînd vine-amurgul seriî
 Iarăș e pe căi.

Insă 'n ziua cînd cicoarea
 N'o fi plînsă 'n zori de zi,
 Va scăpa de blăstăm floarea —
 Soare însă 'n zare-albastră
 Veac de veac pe lumea noastră
 Nu va mai veni.

POVESTEÀ CÎNTĂRII

«**A**î poate prin lume vr'o țintă
De-alergi, călătorule vînt?»

— «Prin largile lumî ale zării
Prind taina cea sfînt'a cîntării,
Și, singur, pe vremea 'noptării
M'opresc pe-o colină și cînt.
Și 'n urmă-mî pădurile cîntă
Cu freamăt de doină, cu șoapte,
Iar une-ori pînă 'n pămînt
Cu șuer de crivăț prin noapte».

«Dar care 'ti-e vecinica țintă
De-alergi, călătorule nor?»

— «Ascult și eû vîntul prin vale
Cum șueră doine de jale,
Iar dacă-mî întîmpin în cale

Tovarășī, începem în cor
 Cîntarea ce vîntul ne-o cîntă :
 Cu murmur prin noaptea cu lună,
 Cu vuēt de aripă în zbor
 Si trăsnete 'n zi de furtună».

«Ați poate pe dealuri vr'o țintă
 De-alergă tu, drumețe păriū?»
 — «Țin ochii la norul din zare
 Să 'nvăț aiurita-ř cîntare ;
 De-ř pacănic, pe-ascunsa-mă cărare
 Eă cînt printre lanuri de grău :
 Cînd noru'n văzduh se frămîntă,
 Imă urlu de-alungul cîmpieř
 În goana mea fără de frâu
 Sălbatecul cînt al mîniei».

«Tu singur ești fără de țintă,
 Poete, și 'n gînduri mereu?»
 — «Ascult cum își freamătă cîntul
 Pădurea, păriul și vîntul ;
 E cerul al meu și pămîntul,
 Si cînt, ca și ele, și eu.
 În urmă-mă popoarele cîntă
 Cîntări de la mine 'nvățate :
 Si tot ce e 'n sufletul meu
 E 'n sufletul lumii mirate .

PE TÎMPA

Cn nor ivit de cătr' Apus
Să urcă 'n sus
Plutind încet spre Măză-noapte
Iar umbra lui prin văi căzînd
Acum întunecă pe rînd
Livezi și vii și grîne coapte.

Văd drumuri albe 'n zări senine,
La margini munți, mai jos coline
Și, ca pe-o pînză zugrăvit,
Orașu-'n vale-adînc sub mine.
E pace 'n cer și pe pămînt;
Abia nestătătorul vînt

Venit de peste munți, de-aiurea,
Tot spune ce din veci a spus —
Și pînă 'n văi, de-aici de sus,
Se sbate 'ncet doinind pădurea.

ROCA DI MANERBA

Jes din Roca di Manerba
Tipete 'nfiorătoare,
Plînsul ultim care-l plînge
Un întreg popor ce moare
Adunat într'un castel.
Şi li-e sete şi n'aű apă
Şi li-e foame şi n'aű pîne
Şi ca ieră a fost şi astăzi
Şi ca astăzi va fi mâne —
Va pieri şi bietul tînăr
Şi poporu 'ntreg cu el!

A pierdut viteazul rege
Cîte oştî putu să strîngă,
A pus munţi şi ape 'n calea
Francilor să nu-l înfîringă,
Singur el a ridicat
Bolovanî, în rînd cu-oştenii

Şi-a 'năltat cetăťi în pripă,
 Dar furtuna de departe,
 Vuetînd sosi 'ntr'o clipă
 Şt-a trecut și munți și ape
 Dărîmînd ce-a 'ntîmpinat.

De doi ani e mort viteazul
 Rege-al țării longobarde,
 Și de-atunci întreaga țară
 Fumegă 'n ruini și arde,
 Risipiťi fugarii pier.
 De doi ani acum o mînă
 De oșteni — vai, cei din urmă
 Dintr'un neam aşa de mare —
 Adăpost sub stînci își scurmă,
 Ce speranță aü eř, bieťii,
 Mila pietrelor de-o cer?

Brațul stîng din Sirmione
 Pînă la Salo se 'ntinde
 Peste Garda 'n sir de nave
 Iar cu brațul drept cuprinde
 Roca oastea de pe mal.
 Nicăiri nu e scăpare,
 Nicăi pe sesuri nici pe ape,
 Dac'ar fi vulturi în aer
 Ar putea spre nori să scape,

Dar aşa, li e scris de soarte
Un sfîrşit aşa fatal.

Amăriti ei staŭ pe stîncă
Şi aşteaptă zi cu ploae,
Ca din apa ei, sărmanii,
Buzele să si le 'nmoae,—
Altă ap' aici ei n'aŭ.
Şi li-e frig si dorm pe stîncă
Şi li-e foame si n'aŭ pîne
Şi ca eri a fost si astăzi
Şi ca astăzi va fi mîne
Şi vor sta 'ntre cer si apă
Vecinic poate precum staŭ.

Ies din Roca di Manerba
Tipete înfiorătoare
Plînsul ultim care-l plînge
Un întreg popor ce moare
Adunat într'un castel.
Iar cînd noaptea treci pe Garda
Sus pe stînca solitară
Vezi oştenei în albe coifuri,
Stînd gătiţi de sus să sară
După Domnul lor în lacul
Îngrozit de ei si el.

REGELE PONTULUI

Aproape de strîmbele maluri
Corabia 'n fugă trecea,
Cîntău despicatele valuri,
Cîntău și matrozi pe ea.

Iar noaptea și marea 'mpreună
Făceaă armonie deplin —
Pe ape lucire de lună
Și pace 'n văzduhul senin.

Trezit de puterea cîntării,
Aude, tresare prin somn
Din groapă-î, pe marginea mării,
Puternicul Schitiei Domn.

Încet să ridică 'ntr'o mînă,
Se uită pe mare mirat;
Cărunta lui barbă bătrînă
Îl umple tot pîeptul cel lat.

Furtunile mării grozave
Urlat-aă, cu trăsnet trecînd,
Și valuri și bîrne de nave
Troșnit-aă pe groapă-i căzînd,

Și neamuri străine trecură
Pe-acolo, cu vuete mari:
Pe groapa lui corturi făcură
Și-altare drumeții barbari.

El însă 'ntre dune pierdute
Somn fără curmare și greu
Dormit-a! de trei-zeci de sute
De ani el dormit-a mereu.

Și-acum îl deșteapt' o cîntare,
Un plînset de glasuri ce pier.
Se uîtă de-alungul pe mare
La navă, la maluri, la cer,

La lună cum albă străluce,
Și-ă pare că n'o mai văzu,

Și-i pare c'aminte-și aduce
De-o lume uitată, ce fu.

O rază din vremile-apuse
E, cîntecu celor ce trec:
Odată și dînsu 'l știuse,
Copil al pămîntului grec.

Și vesel, ca valul și vîntul,
Cîntîndu-l, pe mare-a trecut,
Uitatu-l'a însă 'n pămîntul
Acelor ce Domn l'aū făcut!

De ce și-a pierdut el viața
Cu taberi pe sesuri, cu oști?
Eū, mare, 'ti cunosc tie fața,
Tu mare, tu nu mă cunoști! —

De ce-a alergat ei prin lume
Cătînd și mărire și-averi?
Lăsat-a prin veacuri vr'un nume?
Și par'c'aū fost toate ca eri!

Copil el să fie-acum iarăși
Pe ionicice maluri, sărac,
S'alerge cu dragiř tovarăși,
Să vînture lumea pe plac!

Dar nava se duce, se duce
 Dincolo de-albastru-orizont,
 Tot Pontul de lună străluce
 Si-un rege se plînge pe Pont.

PE PLAIUL MUNTELUI

Cîntînd urca pe munte bătrînul moț călare;
Mic roibul cal, dar moțul și 'n spate-i ghioaga mare
Pe strîmtul drum copita da pietrile 'n adînc
Pe rîpi; iar moțu-'n traista de lînă la oblînc
Avea 'ntr'o pungă galbenă din turmele vîndute.
Cînta, să 'ndemne roibul să facă pas mai iute—
Dar colo unde plaiul se face mai codrean,
Stoian îi ese 'n cale, bătrînul hoț Stoian.

«Noroc, măi, moț călare, de vrei o flintă bună,
Am, uite, una plină: cînd trag cocoșul, sună!
Știu ești, că poți s'o cumperi; ați galbenă în desagă,
Ți-s dragă și ei, sărmani, dar zilele mai dragă.
Oră vrei să mergă pe rîpă cu pietrile de avalma?
Deschide, frate, punga că 'ntind deschisă palma!»

— «Olio, Stoiene taică, mă crez̄i or̄i nu mă crez̄i,
 Perdūi a treia parte din prețuri la cirez̄i,
 O parte bir am dat-o la domnii din cetate,
 Că domnii și cămașa ni-o iaă acum din spate.
 Iar ce-a rămas, Stoiene, nimica de haram,
 Abia-mi ajung de pîne copiilor cîți am —
 Stăi, stăi, nu 'ntinde flinta, că plumbul e ferbinte...»

Un gînd nebun de-odată îi fulgeră prin minte.
 Descalecă 'ntr'o fugă, își reazimă de cal
 Grozava ghioagă, scoate din traista lui un șal,
 Grăbit îl desfășoară, ia punga și într'o clipă
 Asvîrle-un pumn de galbeni cu darnica risipă
 A celūi ce pe brazde stă vesel sămânind.

Stoian să pleacă 'n grabă s'adune mai curînd
 Cu grija ce pe-un lacom mereu îl însăşimîntă
 Că n'are timp; iar moțul la el se uită țintă,
 Pîndindu-l cum se mișcă, stă, vreme potrivind;
 Incet întinde mâna și-o poartă pipăind
 Prin gol, el simte coama și traista lui de lînă,
 El simte-acum dăsagiî, și-acu-î cu ghioaga 'n mâină.
 Își ține răsuflarea în pîeptul ostenit,
 Si ochiî lui și gura și tot e'ncremenit,
 Si piatră pare 'ntreagă statura lui voînică,
 Cu ghioagă numai mâna cît șoldul se ridică
 Cît umărul, cît capul, stă dreaptă 'n aer sus —

«Stoïene daŭ!» Si 'n vreme ce-î fu cuvîntul spus
 De abea pe jumătate din strîns încis-a gură,
 Cu vuet răsărit-a plecata luă statură
 Si mîna dreaptă dusă la stînga 'ntr'ajutor
 Căzu cumplit, si 'n urmă... un vînt șuierător
 Adus de sus de ghioaga cea repede plecată
 Isbi pe hoț în fruntea cea 'n pripă ridicată
 Să vadă ce-î, cînd moțul i-a zis: «Stoïene daŭ»—

Si calză de mîna vie în pumnii morți erau
 Culeși bană, cînd moțul i-a smuls cu hohot mare.

Un mort rămase 'n urmă și un moț trecea călare.

CASTELANUL

Spăima noptii 'ntunecate
Tot mai multe spaime-adună,
Pîn'o rade vr'o furtună
Restul muced de cetate !
Aă căzut și stîlpii porții,
Turnurile cu suișuri;
Nu se vede din tufișuri
Tot acest castel al morții,
Iar din lumea cîtă fu
Singur castelanul este
Viû rămas, ca'ntr'o poveste,
Uhu, hu !

Singur el în sala rece
 A strămoșilor, nepotul
 Celor ce or pieri cu totul
 Cînd și el se va petrece.
 Intre-un Mars de bronz și-un faun
 Sirul pînzelor arată
 Toată seria 'ngropată;
 Iar, în fața lor, pe-un scaun
 Stă de ană cum stă și-acu
 El, cel viu, cu ochii țintă —
 Huhurezu'n turnuri cîntă
 Uhu, hu !

Putrezit de multă vreme
 Se scufund' acoperișul;
 Colbuit, paianjenișul
 Peste scuturi vechi și steme,
 Ca un giugiu murdar s'anină.
 Atmosfera e greoaie,
 Pică picuri rari de ploae
 Pe parchetul în ruină.
 Si 'ntr'acest locaș ce fu,
 Cu strămoși săi el moare,
 Singur și ascuns de soare.
 Uhu, hu !

Noaptea, cînd scăzută luna
 Printre nori spre Apus purcede
 Tot aşa pe jelş il vede
 Mut şi mort ca tot-d'a-una.
 Vîntul geme-a groază'n ramuri,
 Iar prin tinză, prin sale sboară
 Liliecî ce se strecoară
 Printre ierbî, pe sparte geamuri.
 El e nemîşcat şi-acu ;
 Cad pe păru-î, iuţi se urcă
 Şi prin barbă i se 'ncurcă
 Uhu, hu !

Vîntul draperii desparte
 Şi 'n perdele scormoneşte.
 Cînd vr'o uşă să trînteşte
 Undeva pe-un gang departe,
 Furios răsună golul
 Dintr'o sală 'ntr'altă sală ;
 Cad bucăţi de tencuială,
 Şi 'ngrozit svîcneşte stolul
 Lilieciilor acu.
 Crapă sgomotînd tavanul,
 Nemişcat stă castelanul —
 Uhu, hu !

Iar când slaba lumînare
 Oră de-un liliac atinsă,
 Oră de-al nopții vînt e stinsă :
 Castelanu-'n nemîșcare
 Și prin bezn'aşa rămîne
 Tot cu ochii spre tablouri —
 Vin pe vînt din văř ehouri
 De lătratul vr'unui cîne,
 Iar din gangul care fu
 Sboară peste-adîncul văii
 Tristul vaiu al cucuvăii —
 Uhu, hu !

Cîntă'n sat acum cocoșii,
 Ziua 'ncepe să s'arete —
 El cu ochii pe părete
 Tot își numără strămoșii.
 Urgisind să aib'-o soartă
 Cu «mojicii» luř din vale,
 Nemăcatul vremii sale
 Stăruiește'n lumea moartă,
 Fiř al lumiř ce trecu :
 De-ař săř moři să fie-aproape
 Și 'ntrun loc ei să se'ngroape,
 Uhu, hu !

CUPRINSUL

	Pag.
Faptul zilei	5
Andromahă	9
Murind	15
Ghiaura	18
Chindia	23
Strigoiul	29
Părde-vară	36
Apoii vezi	40
Povestea căprarului	42
Pe dealul Plevnei	46
La Smârdan	48
Moartea lui Gelu	52
Nunta 'n codru	59
Zina păduri	66
Coloana de atac	68
Dorobanțul	75
Crăciunul în tabără	77
Cîntecul redutei	80

	Pag.
Pastel	84
Graiul neamuluř	86
Ştrengariř de pe Cynthus	88
Cîntec	92
Luminărica	95
O scrisoare de la Muselim-Selo	100
După furtună	104
Pace	108
Ginduri	110
Hora	113
In zorř	116
Cîntec ostășesc	118
Blăstămul trădăriř	120
Pe munte	125
In miezul veriř	127
Fragment epic	130
Golia ticălosul	134
In spital	137
Pe drumul Plevneř	142
Zece Maiř	146
Cicoarea	149
Povestea Cîntăriř	157
Pe Tîmpa	159
Roca di Manerba	161
Regele Pontuluř	164
Pe plaiul munteluř	168
Castelanul	171

